National Library 56253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA Ont. K1A ON4

Second class mail registration number — 1013

VABA EESTLANE

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 21 (2753) XXX aastakäik | Teisipäeval, 17. märtsil 1981 — Tuesday, March 17, 1981 | Üksiknumbri hind 50 senti

Välisminister Haig ei poolda tippkonverentsi

Hoiatab N. Liitu Poola okupeerimise eest

WASHINGTON — Ühendriikide välisminister Alexander Haig suhtus väga külmalt N. Liidu presidendi ja parteijuhi Brezhnevi ettepanekusse tippkonverentsi pidamiseks Ühendriikide ja N. Liidu juhtide vahel. Välisminister mainis, et N. Liidu välispoliitilise aktiivsuse tulemusena on maailmarahu viidud väga kõikuvale pinnale, mida eriti kinnitab N. Liidu suurte väekoondiste kontsentreerimine Poola piirl äärde.

Minister Haig avaldas oma seisukohad just pärast seda kui „Pravdas" oli ilmunud pikem artikkel, milles nõuti Brezhnevi ja Reagani vahel kiiret kohtumist. „Pravda" artikkel kandis Alexei Petrovi allkirja kuid N. Liidu ekspertide veendumuse kohaselt avaldab kommunistliku partei keskkomitee selle varjunime all oma seisukohti.

Haig kinnitas, et praeguses olukorras ei saa toimuda mingisugust tippkonverentsi kuna Afganistani küsimus on veel lahendamata ning N. Liidu käitumine rahvusvahelisel areenil valmistab läänеriikidele probleeme ja muret.

Haig möönis siiski, et tal on lähemal ajal kohtumine N. Liidu saadikuga Washingtonis Anatoli Dobrõniniga, kellega ta arutab diplomaatiliste läbirääkimiste alustamise võimalust madalamal tasemel. Nende läbirääkimiste ja nõupidamiste põhjal peaks selguma, kas tippkonverentsiks on mingeid realistlikke väljavaateid.

Minister Haig käsitas pikemalt Poola küsimust ja kinnitas, et N. Liidu sõjajõudude sissetung Poolasse toob kaugeleulatuvaid tagajärgi Ühendriikide ja N. Liidu vahekordadesse.

Ta ei selgitanud lähemalt nende tagajärgede iseloomu kui ta väitis, et need on „tõsised ja pikemaajalised."

Poola sündmuste mõju satelliitriikides

Punased võimumehed hakkavad tõsisemalt mõtlema rahva toitlustamisele

VARSSAVI — Poola kommunistlikud naabrid on juba poole aasta kestel oma propagandaväljaannetes ja saadetes atakeerinud poola tööliste tüli kommunistliku valitsusega ning on katsunud seda naeru- ja alavääristada. Kuna Poola valitsusel ja parteil ei ole seni ajani õnnestunud tööliste vastupanu maha suruda ning nende ametiühing Solidaarsus on suutnud oma võimupiire laiendada, siis Poola olukord on hakanud teistes kommunistlikkudes Ida-Euroopa riikides muret tekitama.

Läänеriikide diplomaadid mainivad, et poola rahutustel on Ida-Saksamaal, Ungaris, Tshehhoslovakkias ja Rumeenias positiivne mõju, kuna kommunistlikud võimud on jõudnud arusaamisele,

et nad ei saa Poolast üle piiri imbunud ideede vastu võidelda survevahenditega ja Poolaga läbikäimise lõpetamisega vaid reformide teostamisega.

Nii näiteks teatas Ungari valitsus, et ta kavatseb juba käesoleva aasta juulikuus rakendada töölistele viie-päevase töönädala, selle asemel, et oodata selle reformiga veel kaks aastat nagu see esialgu oli plaanitsetud. Läänеriikide vaatlejad on veendunud, et valitsuse ja partei otsus töönädala lühendamiseks on tihedalt seotud Poola sündmustega, kuna Ungari töölised jälgivad erilise pinevusega sündmusi Poolas.

Ungarist ei ole saadud teateid tööliste streikidest ja rahutustest kuid väiksemaid tööseisakuid ja häireid on registreeritud Ida-Saksamaal, Tshehhoslovakkias ja Rumeenias.

Kuna Poola rahutuste peamiseks põhjustajaks oli toiduainete nappus, siis on Rumeenias äkki hakatud erilist tähelepanu osutuma põllumajanduse produktsiooni tõstmisele. Partei peasekretär Ceausescu tõotas äsja peetud kõnes suuremate vabaduste andmist iseseisvatele põllumeestele, suuremaid omavalitsuse võimupiire põllumajanduse piirkondadele ja kõrgendatud pensione põllumajanduses töötajaile.

Rumeenia on ühtlasi kärpinud oma riigikaitselisi väljaminekuid 500 miljoni dollari võrra, et suurendada selle arvel tarbekaupade produktsiooni.

Energilisi samme rahva toiduainetega varustamiseks on astutud ka Tshehhoslovakkias ja Rumeenias.

102 reisijat pääsesid terroristide küüsist

DAMASKUS — Kolm pakistani terroristi vabastasid möödunud laupäeva õhtul hõivatud lennukis 13 päeva kinni hoitud 102 reisijat Pakistani vanglatest vabastatud 54 poliitilise vangi vastu. Terroristide küüsis ligemale kaks nädalat olnud lennureisijad olid üldiselt hea tervise juures kuigi paljud ei suutnud pääsemise puhul oma tundeid varjata ja nutsid rõõmu pärast.

Pakistani lennuki ülevõtmist ning reisijate kinnihoidmist lennukis 13 päeva jooksul peetakse lennuasjanduse ajaloos kõige pikemaks lennureisijate küüditamise looks lennuliikluse ajaloos.

Pakistani valitsus andis lõpuks järele kolme lennuki üle võtnud terroristi nõudmisele kuna bandiidid mõrvasid juba ühe lennukis olnud pakistani diplomaadi

ning nendelt võis oodata ka teiste reisijate mõrvamist, eriti kui saadi andmeid, et hõivatud lennuki Kabuli lennuväljal viibimise ajal andsid venelased terroristidele täiendavalt relvi.

Esialgu lubas terroristidele ja Pakistanist saabunud vabastatud vangidele asüüli anda Liibüa valitsus, kes sellest aga hiljem ära ütles. Tekkinud kriisiolukorra päästis Süüria, kes lubas nii terroristidele kui ka vabastatud vangidele asüüli.

Kolm noort bandiiti olid lennukist väljumisel hambuni relvastatud.

Üks neist oli varustatud püstoliga ja käsigranaadiga, teine püstoliga ja püstol-kuulipildujaga ja kolmas kahe püstoliga. Süüria võimud mainivad, et Pakistanist saabunud vabastatud vangid on vabad ja võivad igale poole minna kuid terroristid võeti „ajutise" valve alla.

TORONTO EESTI MEESKOORI

KONTSERT

PÜHAPÄEVAL, 5. APRILLIL 1981. A. KELL 3.00 P.L.

TORONTO EESTI MAJAS

KAVAS: E. AAV, M. LÜDIG, E. GRIEG, R. TOI, J. SIMM, K. TÜRNPU ja E. VÕRK j.t. Juhatavad dr. R. TOI ja Ed. TOBRELUTS

Solist — ÕNNE LAIKVE, sopran Klaveril CHARLES KIPPER

Koorisolistid: AVO KITTASK, bass-bariton ja ANDRES RAUDSEPP, bass-bariton

Pääsmed koorillikmeilt; igal teisipäeva õhtul kella 6-st Eesti Majas ning telefoni teel — H. Vammus, 222-7801

Ontario valimistel ennustatakse konservatiivide valimisvõitu

Eeloleval neljapäeval, 19. märtsil, toimuvad Ontarios provintsi parlamendi valimised. Kõik parteid on teinud valimisteks hoogsat kihutustööd ja selgitanud oma seisukohti ja kavatsusi, kusjuures liberaalide ja uusdemokraatide partei juhid on eriti atakeerinud praeguse konservatiivide valitsuse majanduspoliitikat.

Seni vähemusvalitsusega võimul olnud konservatiivid eesotsas praeguse peaministri William Davisega kriipsutavad eriti alla tugeva juhtimise vajadust Ontario provintsis

ning konservatiivide arvates on praegune peaminister see mees, kes ka tulevikus peab juhtima Ontariot.

Tulevikuplaanide määritlemisel peavad konservatiivid eriti vajalikuks Ontario energiaallikate väljaarendamist ja tööstuste rajamist uute töökohtade soetamiseks.

Liberaalide juht dr. Stuart Smith on keskendanud oma kriitika eriti konservatiivide majanduspoliitika vastu, toonitades,

et konservatiividel ei ole enam uusi ideid majanduspoliitika elustamiseks ning sellele vajaliku süsti andmiseks.

Majanduslikke probleeme kriipsutab alla ka uusdemokraatide juht Michael Cassidy, kes on eriti mures, et teised parteid ei suuda juurde soetada vajalikul määral uusi töökohti.

Viimased ringküsimused valijate hulgas lasevad siiski oletada, et konservatiivid tulevad jälle võimule ning saavad parlamendis juurde uusi kohti, mis võimaldab neil senise vähemusvalitsuse asemel moodustada enamusvalitsust.

Reagan kavatseb anda relvi Angoola antikommunistidele

WASHINGTON — President Reagani administratsioon kavatseb nõuda Kongressilt 1976. aastal tehtud otsuse tühistamist, millega keelatakse relvade saatmine Angoola antikommunistlikele partisanidele. Angoolas tuli teatavasti Kuuba sõdurite abil võimule marksistlik valitsus, kuna Ühendriikide Kongress samal ajal keelas relvade saatmise antikommunistlikele jõududele. Asjaomastest ringkondadest arvatakse, et valitsuse nõudmine põrkub Kongressis tugeva opositsiooni vastu ning et seda ei poolda Aafrika riigid ning Ühendriikide liitlased Lääne-Euroopas.

TORONTO EESTI VABAKOGUDUSE NAISRINGI korraldusel

PÄRASTLÕUNA-KOHVI PENSIONÄRIDELE

562 Jones Ave., Toronto, laup., 21. märtsil kell 2 p.l.

Sõna ja vaimulikkude laulude põimik kohvilauas.

KÕIK KUTSUTUD!

N. Liidu sunnitöölaagrist vabanesid hiljuti pärast neile määratud karistuse ärakandmist kaks eesti vabadusvõitlejat — Artom Juskevits ja Mati Kiirend. Pildil vasakul Juskevitsh, paremal Mati Kiirend abikaasa Mallega.

Kogu Lõuna-Ameerika on hädoohus

Salvadori president Duarte ütleb, et ainult Ühendriigid on võimelised pidurdama kommunistide edasitungi

SAN SALVADOR — Salvadori president Jose Napoleon Duarte, kelle mõõdukate vaadetega valitsus rakendab sotsiaalseid reforme rahva elujärje parandamiseks, on andnud läänеriikide ajakirjanikele jutuajamisi, milles ta selgitab valitsuse võitlust võimule pürgivate marksistidega ning Ühendriikide abi tähtsust kommunistide võimuhaaramise katsete pareerimiseks.

President Duarte nendib, et N. Liidu poolt Kesk-Ameerikasse saadetud relvad ei ohusta mitte ainult Salvadori vaid kogu Kesk-Ameerika julgeolekut. Relvade saatmine moodustab ühe lüli N. Liidu geopoliitilisest strateegiast.

Kui marksistide edasitungi Salvadoris ei pidurdata, siis tungivad nad pidevalt edasi, otsides Ladina-Ameerikas nõrku kohti.

Duarte arvates on ainult Ühendriigid võimelised seda kommunistide edasitungi pidurdama.

Duarte ütleb, et Salvador vajab Ühendriikide abi oma sõjajõudude relvadega ja moodsa sõjatehnikaga varustamiseks, kuna Salvadori kommunistid kasutavad võitluses valitsusvägede vastu kõiki neid kogemusi, mida on saadud Vietnamis, Nikaraaguas ja teistes riikides toimunud võitlustes.

Presidendi sõnade kohaselt ei ole Salvador võimeline kaitsema oma piire, kuna näiteks ranniku kaitseks on kasutada ainult mõned 20 aastat vanad valvepaadid.

Sõjajõududel puuduvad radariseadmed, mis kergendab relvade ja sõjalise varustuse salavedu kommunistidele.

Kui kommunistid alustasid jaanuaris oma suurt pealetungi, siis oli neil esialgu edu ainult seetõttu, et Salvadori sõjaväel puudusid vastavad mootorsõidukid, lennukid ja helikopterid sõjaväeosade kiireks ühest kohast teise transporteerimiseks.

Salvadori sõjavägi vajab ka põhjalikumat väljaõpet, mida võivad anda Ühendriikide instruktorid.

Kuid Duarte ei poolda ühelgi juhul, et Ühendriikidest saabunud nõuandjad ja instruktorid sekkuksid aktiivselt võitlustesse. President ütleb, et sõja „vietnamiseerimise" oht on üles puhutud kommunistide poolt, kes sellega tahavad hirmutada Ühendriikide rahvast. Selle propagandaga tahetakse Salvadori ametlik valitsus ilma jätta igasugusest abist, kuna kommunistidele voolab pidevalt Kuubalt ja Nikaraaguast relvi ja varustust.

President Duarte ei eita, et Salvadori armees on parempoolsetel äärmuslastel teatud mõju. See on tingitud sellest, et Salvadoris olid kaua aega võimul parempoolsed elemendid.

Kuid valitsus võtab tarvitusele kõik abinõud, et nende mõju vähendada ja neid elimineerida.

Valitsus jatkab ka oma laialatusliku reformide programmi rakendamist ehkki seda praegu takistavad marksistid oma sõjaliste operatsioonidega.

Kohalik parteiboss sunniti lahkuma

VARSSAVI — Poola töölised saavutasid uue võidu kommunistliku partei üle kuna Radomi linna piirkonna parteijuht ja kohalik kuberner oli sunnitud oma positsioonilt tööliste nõudmisel lahkuma. Tööliste ametiühingu Solidaarsuse osakond Radomis nõuab ka tööliste juhtide tagakiusamise lõpetamist politseivõimude poolt, ähvardades vastasel korral streigiga. Poola kommunistliku partei peasekretär Kania mainis Radomi sündmusi kommenteerides, et teatud elemendid katsuvad nõrgestada oma aktsioonidega Poola sidemeid idaga. Kania rõhutas, et Poola on ja jääb N. Liitlaseks ja moodustab tugeva lüli sotsialistliku ühiskonna tervikus.

100 miljonit dollarit sõjamaterjalide ostmiseks

WASHINGTON — Ühendriikide president Reagan tegi korralduse mitmesuguste materjalide ja toorainete ostmiseks, milliseid vajatakse võimaliku sõja puhuks. President ütles, et valitsus reserveerib 100 miljonit dollarit mitmesuguste strateegiliselt tähtsate mineraalide, metallide ja teiste materjalide ostmiseks.

Keskmise lennukaugusega raketid Liibüale?

RABAT — Maroko valitsuse ringkondadest teatatakse ametlikult, et Liibüa on sõlminud Lääne-Saksamaa firma Orbital Transport und Raketten Co.-ga kokkuleppe, mille põhjal sakslased on lubanud Liibüale valmistada keskmise lennutegevusega rakette, mis on võimelised viima tuumalaenguid kõikidesse Kesk-Ida piirkondadesse. Firma esindajad Münchenis eitavad kategooriliselt neid väiteid, mainides, et ettevõtte eskperdid on katsetanud Liibüa kõrbes ainult maakera satelliite.

T. E. Aiandusklubi

neljap., 26. märtsil 1981
Eesti Majas kell 8 õ.

Ülo Soots
„KOTKAJÄRVE LOODUSLILLED"

Kõik tere tulemast!

MULKIDE SELTSI PEAKOOSOLEK

toimub neljap., 2. apr. 1981
kell 7 õ. Eesti Majas

JUHATUS

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St. Toronto
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $38.—, poolaastas $21.— ja veerandaastas $11.—, kiripostiga aastas $61.—, poolaastas $33.— ja veerandaastas $17.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $42.—, poolaastas $23.— ja veerandaastas $12.—. Kiripostiga USA-s: aastas $67.—, poolaastas $35.50 ja veerandaastas $18.50

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $76.—, poolaastas $38.— ja veerandaastas $20.—

Aadressi muutmine 50 c. — Üksiknumbri hind 50 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto Ont. M6J 2H2

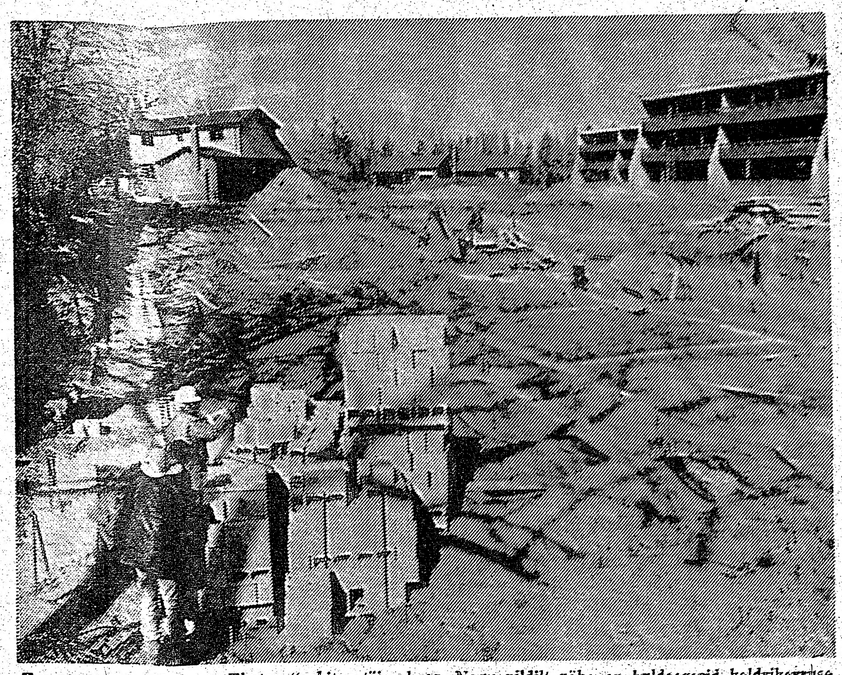

Torontos on vanadekodu „Ehatare" ehitus täies hoos. Nagu pildilt näha on buldooserid keldrikorruse augu juba valmis kaevanud ja algab vundamendi rajamine. Taamal paremal on näha „Eesti Kodu" hooneid.

Foto: Elna Kungla

Ülemaailmsed Eesti Päevad

Kanadas on järgmiste Ülemaailmsete Päevade korraldamisel 1984. aastal kerkinud siinsele suuremale eestlaste keskusele Torontole ootamatult võistleja Kanada lääneranniku suurema linna Vancouveri näol vaatamata sellele, et Ülemaailmne Eestlaste Kesknõukogu soovitas pidustusi korraldada Torontos. Pärast Kesknõukogu ettepaneku saabumist toimus Torontos käesoleva aasta alul Eestlaste Kesknõukogu Kanadas ja Sihtasutus Eesti Päevade juhatusele ühine koosolek, kus peeti loomulikuks, et pidustused toimuvad Torontos kuid otsustati sellest siiski teatada Vancouveri eesti organisatsioonidele ja küsida nende arvamist Toronto kohta pidustuse asukohana. Ühtlasi määrati kindlaks, et 7. märtsil kutsutakse Toronto Eesti Majas kokku Kanada eesti organisatsioonide esindajate koosolek, kes kinnitab järgmiste Ülemaailmsete Eesti Päevade asukoha ja valib peakomitee.

Vancouveri eestlased leidsid üllatuslikult, et järgmised Ülemaailmsed Eesti Päevad peaksid toimuma Kanada lääneranniku ning pidasid küsimuse selgitamiseks mitu koosolekut. 25. veebruaril toimunud kohalikul eestlaste üldkoosolekul, millest võtsid osa ligikaudu 70 inimest, arvati et Vancouveri eestlased on võimelised pidustusi organiseerima ja läbi viima ja valiti ka 17-liikmeline komisjon, kes küsimust ja sellega seoses olevaid probleeme põhjalikumalt uuriks ja analüüsiks. 2. märtsil peeti uus koosolek, kus uurimiskomisjoni andmete põhjal leiti, et pidustuste ruumide küsimus ja külaliste majutamine ei tekita mingeid probleeme ning otsustati saata oma esindaja Torontos 7. märtsil peetavale koosolekule, kus ta esitaks Vancouveri soovi pidustuse asukoha määramiseks Vancouverisse. Kuid selle otsuse juurde lisati siiski üks kõrvalsoov, mis on tekitanud Kanada eesti ühiskonnas teataval määral ebakindlust ja segust. Selle kõrvalsoovi põhjal taotles Vancouveri eestlaste esindaja Torontos peetud koosolekul pidustuste Vancouverisse andmisel kuni 15. aprillini ajapikendust Vancouveris lõpliku otsuse tegemiseks.

Organisatsioonide esindajate koosolekul kulges asja arutamise käik kõik selliselt nagu Vancouver soovis. Pidustuste korraldamine otsustati anda Vaucouverile kuid samal ajal anti sealsetele eestlastele veel 1. maini ajapikendust pidustustest äraütlemiseks. Seega on tekkinud kummaline ja ebamäärane olukord, kus järgmised eestlaste suurpidustused nagu toimuskid Vancouveris kuid võib-olla ei toimu ka. Kui Vancouveri eestlased enne 1. maid oma seisukohta muudavad ja äkki leiavad, et nad mingil põhjusel pidustusi ei taha või ei saa korraldada, siis langeb selle suursündmuse korraldamise kohustus Torontos eestlastele ja siinsetele organisatsioonidele.

7. märtsil Torontos toimunud eesti organisatsioonide esindajate koosolekul selgus, et paljud sõnavõtjad pooldasid Eesti Päevade viimist Vancouverisse. Seda soovi põhjendati peamiselt uue ümbruse-ga ja rahvusliku süsti viimise vajadusega läänerannikule. Koosolekul puudutati kahjuks vähe neid põhilisi tegureid, milledele ülemaailmsed Eesti Päevad on üles ehitatud ning ei analüüsitud ja rõhutatud küllaldaselt nende pidustuste kahepalgelist iseloomu — ühest küljest on need pidustused meile endile rahvuslikuks suursündmuseks ja eestlaste kokkukuuluvuse õhutajaks globaalses ulatuses, kuid teisest küljest ka eestlaste vabadustaotluste ja probleemide tutvustajaks välismaailmale. See pidustuste kahepalgelisus tuli eriti klassikaliselt esile Stokholmis korraldatud ESTO-80 ajal, kus Eesti Päevad ei jäänud mitte meie „oma asjaks" vaid sellele tõmmati ja organiseeriti kaasa elama ka rootslased.

Kõigile nendele eestlastele, kes senistest Ülemaailmsetest Eesti Päevadest osa võtnud ja neid organiseerinud, on kahtlemata selge, et selletaoliste pidustuste edukaks läbiviimiseks on vajalik kohapealne arvukas ja elujõuline rahvusgrupp oma organisatsioonidega ja suurearvulise juhtkonnaga. Kui Baltimore ja seal toimunud Eesti Päevade kohta märgitakse, et Baltimores elab vähe eestlasi, siis kompenseeris selle puudujäägi lähedal asuvad teised eestlaste keskused, milliseid Vancouveri ümbruses kahjuks ei leidu. Meil tuleb kahtlemata hinnata Vancouveri eestlaste algatust ja vaimustust järgmiste Ülemaailmsete Eesti Päevade korraldamiseks, kuid samal ajal oleks tulnud anda organisatsioonide esindajate koosolekule üksikasjalist informatsiooni, kas koha peal leidub küllalt arvukalt inimesi, kes selle suure ülesande on võimelised senises ulatuses ja seniste põhimõtete alusel läbi viima ja kujundama neist sellised suurpidustused nagu me neid oleme näinud Torontos, Baltimores ja Stokholmis. Samuti oleks vajalik teada, kas Vancouver oma asukoha ja suurte kauguste tõttu on võimeline kujunema selleks tsentrumiks, mis tõmbab kokku tuhandeid eestlasi igast ilmakaarest ja võimaldab meil esitada ja alla kriipsutada ka vabadustaotlusi meie kodumaale. Väljaspoolt saabunud suur külaliste ja esinejate arv on seda olulisem, et Vancouveri eestlaste oma rahvusgrupp on suhteliselt väike, samuti ei ole seal suuri koore ega teistes rahvuskultuuri sektorites tegutsevaid gruppe, kes oleksid võimelised moodustama kavalise osa tuumiku. Nende detailide vastu peaks huvi tundma ka Sihtasutus Eesti Päevad Kanadas juhatus, kuna ta on siiski kaudselt vastutav pidustuste igakülgse õnnestumise eest.

Või oleme oma rahvuslikus töös juba jõudnud sellisesse faasi, kus Ülemaailmsed Eesti Päevad hakkavad samm-sammult kaotama oma jõu'ist kahepalgelist mitmelt kontinendilt kokku kogunud eestlaste suurpidustuse iseloomu ning omandavad koha'iku sündmuse värvingu? See on küsimus, mille üle on põhjust põhjalikult järele mõtelda.

K.A.

Aktiivne eesti ühiskond Washingtonis

Pilk Ühendriikide pealinnale ja sealsele eestlaskonnale

WASHINGTON („Vaba Eestlase" kirjasaatjalt). — Kui räägida Ühendriikide pealinnast Washingtonist, siis tehkem kõigepealt kindlaks, mida selle alla mõtleme. Washington kitsamas ja täpsemas mõistes on District of Columbia ehk Washington, D.C., föderaalse alluvusega väike tihedalt hoonestatud territoorium. Selles elab ainult 650.000 inimest, nendest umbes 75% mustanahalised. Viimastel aastakümnetel on ka Washington, D.C. linnapeaks olnud neeger ja praegu on sel kohal Marion Barry, Jr., nüüd möödukaks muutunud endine „musta jõu" ja kodanikuõiguste liikumiste radikaalne aktivist.

Selles n.ö. päris-Washingtonis asub ka enamik tähtsamaid Ühendriikide valitsusasutusi, eesotsas Valge Majaga, Kongressi istungisaalidega Kapitooliumis — mida ümbitsevad massiivsed Senati ja Esindajatekoja büroohooned ja kolmest suurest hoonest koosnev Kongressi Raamatukogu — Ühendriikide ja Läänemaailma suurim trükiste hoidla ning töötlemis- ja informatsioonikeskus, mis vaatamata oma nimele täidab ka USA kesk- ehk rahvusraamatukogu ülesandeid.

District of Columbia's asub ka USA Riigidepartemang ehk Välisministeerium, enamik teisi ministeeriume ja Föderaalse Juurdlusbüroo (FBI) uus J.E. Hooveri nimeline hoone, kõik välisriikide saatkonnad ja J.F. Kennedy nimeline Kunstide Keskus.

Laiemas mõttes on Washingtoniks aga terve Washingtoni metropolitaanpiirkond mille elanike arv ulatub üle 3 miljoni, nendest valgeid umbes 80%.

Metropolitaanpiirkond hõlmab peale selle tuumikus asuva District of Columbia ka järjest kasvavad eeslinnad, mis administratiivselt jagunevad Virginia ja Marylandi osariikide vahel. Washington D.C.-st lõunas, olles sellest eraldatud laia Potomaci jõega, on Virginia osariiki kuuluvad eeslinnad. Seal asuvad ka mitmed tuntud valitsusasutused nagu selle viienurkse kuju järgi Pentagoniks kutsutud Kaitseministeerium ja USA Kindralstaap ning Luure Keskagentuuri ehk CIA moodne hoone. Põhja ja ida pool laiuvad Marylandi osariigi halduses olevad Washingtoni eeslinnad.

Suuri vabrikuid ja tööstusi Washingtoni metropolitaanpiirkonnas ei ole.

Ainukesed kõrged korstnad kuuluvad suurlinnale energiat andvatele elektrijõujaamadele ning Marylandis asuvatesse eeslinnadesse on viimasel ajal rajatud „puhta" tehnoloogiaga elektroonika ja aparaaditööstusi.

Huvitav on, et erinevalt teistest Ameerika suurlinnadest puuduvad Washingtonis pilvelõhkujad. Kõrghoonete ehitamine on keelatud ja ükski maja ei tohi olla kõrgem kui 20 korrust. Linnas on rohkelt parke, puiesteid ja rohelisi väljakuid. Veel 20 aasta eest sõitsid Washingtoni tänavatel trammid. nüüd on aga rajatud uus ja moodne allmaaraudtee võrk, Washingtoni metroo.

Washingtoni peamiseks tööstushaaruks on seega suur föderaalvalitsuse bürokraatia ja sellele ennast kaanidena külge imenud igasuguste huvigruppide bürood ja konsulentide firmad. Teiseks Washingtoni profiili määravaks nähteks on see, et Washington on ülikoolide linn. Metropolitaanpiirkonnas asuvad 9 suurt ja terve rida väiksemaid ülikoole, kokku mitmesajatuhandelise üliõpilast arvuga. Neist kõrgkoolidest kõige nimekam on jesuiitide poolt asutatud ja valitsetud Georgetown University, kus muide möödunud suvel peeti Balti Uurimuste Edendamise Ühingu (AABS) järjekordne teaduslik konverents. Kõige suuremaks üliõpilaste arvult on aga University of Maryland.

Eestlasi on Washingtoni elama asunud suhteliselt vähe. Praegu võiks eestlaste arvu Washingtoni metropolitaanpiirkonnas hinnata umbes 300-le,

siis kui kaasa lugeda ka lapsed ja need, kes ameeriklastega abiellunult omavad organiseeritud eestlaskonna tegevusega vaid väga vähest kontakti. Isikuid, keda võib sagedamini kohata eestlaste poolt korraldatud üritustel, on umbes 150. Washingtoni Eesti Selts rajati alles 1961. aastal ning pühitseb aprillikuus ettenähtud koosviibimisega oma 20-ndat aastapäeva.

Viimati asetleidnud Washingtoni eestlaste ürituseks oli Eesti Vabariigi aastapäeva tähistamine. See leidis aset mõne aasta eest valminud suures ja nägusas Läti Majas, mis asub kesklinnast veidi eemal Marylandi osariigis, Rockville'is.

Paljudele eestlastele oli see esimeseks korraks külastada Läti Maja ning olid vägagi imponeeritud balti naabrite ettevõtlikust saavutusest.

Kuigi ka lätlasi ei ela Washingtoni ümbruses kuigi palju — igal juhul alla tuhande inimese — on Läti Maja ruumikas ja esinduslik, asudes ühe katuse all Läti kirikuga, omades ühe suure ja teisi väiksemaid saale, bürooruume, koolituumid ja keldrikorrusel nägusa ja näitlikult hästi sisustatud läti ajaloo ja rahvakunsti muuseumi, millega eestlased tutvusid. Seejuures pandi muidugi tähele,

et seinale asetatud Läti Vabadussõda käsitlevad kaardid üldsegi ei näita ega maini Eesti sõjaväe suurt osa Läti vabastamisel 1919. aastal — kõik eestlaste saavutused selles osa olid kirjutatud lätlaste endi arvele!

Sellele puudusele juhiti eestlaste poolt sõbralikult tähelepanu ja lätlastest muuseumigiidid lubasid asja parandada.

Vabariigi aastapäeva tähistamisele oli eestlasi seekord kogunenud ligemale 100 inimest. Aktuse avasõna lausus Washingtoni Eesti Seltsi esinaine, nooremasse põlvkonda kuuluv Maria Pedak Kari, kes muuhulgas mainis, et Washingtoni linnapea Marion Barry Jr. on kuulutanud 24. veebruari „Eesti Päevaks" Washingtoni metropolitaanpiirkonnas. See oli esimeseks korraks, kus Washingtoni linnas selline ametlik proklamatsioon anti ning vastav ürik anti üle Washingtoni Eesti Seltsi esindajatele linnavalitsuse hoones.

Lühida palvuse pidas õpetaja Rudolf Troost. Eesti- ja ingliskeelsete teadustajatena, kes ühtlasi lisasid omapoolseid huvitavaid kommentaare, esinesid rahvariietes kaksikõed Eeva ja Maarja Krusten, kes muide valiti hiljuti USA Eesti Rahvuskomitee uude koosseisu. Aktusel esinesid deklamatsioonidega Liisu Mikiver ja Toivo Tamm ning kandlel mängis eesti rahvaviise Lilian Esop.

Aktusekõne pidas Wisconsini osariigist kohale kutsutud aktiivne ühiskonnategelane Olaf Tammark. USA Eesti Rahvuskomitee juures tegutseva Eesti Vangistatud Vabadusvõitlejate Abistamistoimkonna juhataja. Olaf Tammark on ka ise veetnud terve rea aastaid nõukogude vangilaagrites.

Ta oli ohvitseriks Eesti Diviisis ja hiljem jätkas võitlust metsavennana, langes vangi ja pääses Läände sakslaste väljavahetamise korras alles 1952. aastal.

Kõne pearõhk lasuski praegusel Eestis toimuva vabadusvõitluse ülevaatel, kusjuures kõneleja rõhutas, et ajad on muutunud. Eestis on möödunud aastakümnel kasvanud ja areneneud uued julged ja ennastohverdavad rahvuslikud võitlejad ning ka meie siin Läänes peame oskama muutunud olukord N. Liidus ning raudeesriidesse tekkinud auke ära kasutama.

Loeti ette USA välisministri Alexander Haig'i läkitus Eesti Vabariigi aastapäeva puhul ja Washingtoni linnapea proklamatsioon. Tervitusi tõid lätlaste ja leedulaste esindajad ning kirjalikult tervitas USA Rahvuskomitee esimees Juhan Simonson. Aktuse lõpusõna lausus Washingtoni Eesti Seltsi abiesimees dr. Arvo Ederma. Järgnes seltskondlik koosviibimine.

Rootsil kõrgeimad maksud

STOKHOLM (EPL) — Lääne-Euroopa maadest on Rootsil nüüd kõige kõrgemad maksud. Seda näitab äsja avaldatud uurimine Euroopa ühisturu ametnike poolt.

Aastal 1958 oli Rootsi maksuprotsent kogutulust 30 ja Lääne-Euroopas keskmiselt 31. Nüüd on Lääne-Euroopa maksud keskmiselt tõusnud seitsme protsendiühiku võrra 38-le protsendile. Rootsi maksud on tõusnud 53 protsendile kogutulust.

Maksude arvestamisel on kokku arvatud otsesed maksud, käibemaksud ja sotsiaalkulud.

Kommentaarid

N. Liidu elanikkond ja väljaspool N. Liidu kommunistliku partei liikmeskonnast, partei koorekihist ja võimujaotusest. Äsja Moskvas toimunud N. Liidu Kommunistliku partei ettekannetest, „valimistest" ja kiidukõnedest partei peasekretärile Brezhnevile võib siiski ühteteist järeldada ja partei ning selle liikmeskonna kohta mõningaid huvitavaid numbreid ära tuua.

Kongressi mandaatkomisjoni esimehe I. V. Kapitonovi andmetel on N. Liidus kogusummas üle 17 milj. kommunisti, milline arv ei ole eriti suur kui arvestada seda, et N. Liidu elanike koguarv ulatub ligemale 250 miljoni inimesele. Partei keskkomitee otsuse kohaselt valiti äsja toimunud N. Liidu kommunistliku partei konverentsile 5002 delegaati. Need delegaadid jagunesid arvuliselt „vabariikide" järele järgmiselt: Vene Föderatsioon —3003, Ukraina — 896, Kashastan — 221, Valgevene — 183, Usbekistan — 166, Gruusia — 106, Aserbaidzhaan — 98, Läti — 52, Leedu — 52, Armeenia — 48, Moldaavia — 48, Kirgiisia — 37, Tadzhikistan — 32, Eesti — 32 ja Turkmeenia — 28 Nagu sellest nähtub, oli Eesti esindus kongressil võrdlemisi tagasihoidlik ja ainult Turkmeenia osavõtjate arv oli väiksem kui Eestil. Samuti selgub kui suurt osa mängib Vene Föderatsioon teiste „vabariikide" hulgas.

Huvitav, et samal ajal kui N. Liidu kõige kõrgem võimuorgan — kommunistliku partei keskkomitee poliitbüroo — kujutab endast tõelist vanadekodu, toodi partei konverentsile võrdlemisi noor koosseis, kuna konverentsi koosseisust oli 36 aasta kuni 50 aasta vanuse klassist 50,4 protsenti ja üle 60 aasta vanuste klassist ainult 11,7 protsenti. Konverentsi statistika ei maini kui palju mehi ja naisi kuulus üle 70 aasta vanuseklassi, kuid neid ei olnud tõenäoliselt vist palju rohkem kui Brezhnev ja tema lähemad kaaslased.

Konverentsi paljudest sõnavõttudest võib järeldada, et Leonid Brezhnev on N. Liidus suurte võimupiiridega võimumees, kelle prestiizhi ja autoriteeti suurendatakse kõigi võimalike propagandavahenditega. Ehkki läänemaailmas püütakse näidata, et Brezhnev ei ole kangeltki nii suurt võimupiiridega nagu oli Stalin, jätavad kõik poliitilised sõnavõtud ja artiklid N. Liidus mulje, et Brezhnev on see suur juht ja pooljumal, keda rahvas peab piirituit austama ja kelle pilte tal tuleb kummardada. Milliseid küdukõnesid peetakse Brezhnevile igal sammul N. Liidus, selgub I. V. Kapitanovi sõnavõtust partei konverentsil:

„Kõigil koosolekutel, alates parteigruppidest ja lõpetades liiduvabariikide kommunistlike parteide kongressidega, rääkisid kommunistid suure soojuse ja südamlikkusega seltsimees Leonid Iljitsh Brezhnevist ning tõstsid esile tema tohutut tööd partei leninliku kursi elluviimisel, väsimatut hoolitsust inimeste eest, ennastsalgavat võitlust püsiva rahu ning rahvusvahelise kommunistliku ja töölisliikumise konsolideerimise eest. Kommunismiürituse ja kodumaa õitsengu heaks annab ta enda kui partei ja riigi targa juhi kogu võimsa talendi ja kõige rikkalikumad kogemused. Ja meie rahvas vastab talle üldise austuse ja armastusega."

Vaadake ainult, mida see vana ja haige mees kõik ei jõua ära teha!

☆

Läänemaailma paljud poliitikud on kinni haaranud Leonid Brezhnevi äsjasest algatusest tippkonverentsi korraldamiseks Ühendriikide ja N. Liidu vahel. Brezhnev laseb välja paista, nagu oleks see konverents kõigi praegu pinevusest pungil küsimustele kõige õnnelikumaks lahenduseks ning sellest trikist on laskunud endid mõjutada paljud läänemaade poliitikud, kes on ühinenud Brezhnevi propagandakooriga Washingtoni—Moskva vahelise tippkonverentsi korraldamiseks.

Nende meeste vaimustuse vaigistamiseks võiks nentida, et selliseid tippkonverentse N. Liidu ja

(Järg lk. 3)

VALVEARST NÄDALALÕPUL

21. ja 22. märtsil
dr. R. Pahapill, tel. 721-7777

28. ja 29. märtsil
dr. T. Sauks, tel. 461-0912

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Mis põhjustab viie noore näitleja näole naeratuse? Foto saamise momendil oli tähelepanu harjutusega seotud, aga selliste naeratustega minnakse vastu ka Eesti Rahvusteatri eelolevale etendusele, kui Asta Söödori lavastusel esitatakse W.D. Hume'i komöödia „Tõrges tütar". Pildil vasakult noored eesti teatriharrastajad Linda Kukk, Lembitu Ristsoo, Tiina Norheim, Desiree Toom ja Taavo Söödor.
Foto: Vaba Eestlane

Pomm oli „tellitud töö"

Plahvatus „Radio Liberty" hoones Münchenis häiris ka eesti saateid

STOKHOLM (EPL) — Kuidas elab Radio Liberty, Vabadusraadio eesti osakond pärast pommi raadiohoonele? Esitame küsimuse eesti saate peatoimetajale Alekander Terrasele telefoni teel.

— Meie töö käib edasi, kuigi plahvatus on tekitanud omajagu probleeme. Kahjustada on saanud tehniline aparatuur, samuti telefone. Meiegi saime ajutise telefoninumbri kuni vigade parandamiseni, jutustab Aleksander Terras,

kes vahendab kohapealset arvamist, et pomm hoonele oli tellitud töö ja teostatud asjatundlike „proffide" poolt,

kes paigutasid pommi väljaspoolt raadiohoonele, mis on madal ja maaligidane ehitus, olles kunagi ehitatud ajutise haiglana ning selle tõttu kergesti ligipääsetav atentaatorile.

— Eesti saateis ei ole vahet tulnud ja meie töö läheb edasi normaalselt, kinnitab Aleksander Terras. Kannatasid teatavasti tshehhid, kelle toimetuse kohal plahvatus toimus ja kus oli ulatuslikke purustusi ja 8 inimest sai vigastada, neist kolm tõsisemalt.

Eesti toimetuse liige Eeva Merike Kangro-Pennar oli pommihommikul teatavasti Stokholmis, et kõneleda Vabaduspäeval.

Kuuldes uudist raadios, helistas ta otsekohe Müncheni, kust ta sai otsest informatsiooni ja võis rahustada ka murelikke eestlasi Stokholmis. (EPL/K).

Eesti keelekursusel lõppes õppeaasta

Teisipäeval, 10. märtsil lõppes Toronto Ülikooli õhtukursuste hulgas oleva eesti keele kursuse tänavusetalvine õppetegevus. Viimasel õhtul Leo Paap videolindistas kursuse tööd, mis andis kursuslaste seletuse kohaselt ülevaate talvisest tööst. Samast helist tehti ka mälestuskasett, mida jagatakse kõigile osavõtjaile tasuta. Lõppenud kursusel oli 21 osavõtjat, kusjuures lektoriks oli Vello Salo.

Pühavaimu - Tallinna linnapildi armetum hoone

Nõutakse Tallinna vanalinna teaduslikku restaureerimist

Pärast eelolümpiaadilist Tallinna vanalinnas „restaureerimist", mis seisis suurelt osalt värvi pintseldamises lagunenud müüridele ja varisevale krohvile, on nüüd uuesti ärganud debatt Tallinna vanalinna ja seal leiduvate kunstiteoste tõelise restaureerimise ümber.

„Sirbis ja Vasaras" 16. 1. ilmunud Jüri Kuuskemaa artiklis „Värvilises vanalinnas" kerkivad need probleemid valusalt esile. Positiivne on, et on võimalik neid käsitleda asjalikult ja asjatundlikult ja esitada nõudmisi, mis võib-olla leiavad kuulmist kõrgemal pool.

Olukord on kohati katastroofiline: „Saamatust ja hoolimatust kunstipäraste interjööriosiste kohtlemisel soodustab asjaolu,

et ei hoonete rentnikud ega korrastajad organisatsioonid ei kanna materiaalset vastustust nende hoolde usaldatud kunstiväärtuste eest.

Viimased on ju rahalises vääringus hindamatud.

Tallinnas säilinud kunstiteoste tippnelikust on viimastel aastatel üksnes „Surmatantsul" õnnestunud vältida säilitustingimuste halvenemist.

Mullu jõuti nii kaugele, et ka Issandamuutmise kiriku hoonesse toodi keskküte. Kuid temperatuuri tõusuga 25 kraadini kaasnes peatselt niiskuse langemine 30 protsendile. Tulemused ei lasknud end kaua oodata. Zadrudnõi töökoja väärtteos, mida alles 1960. aastatel restaureeriti Bulgaaria spetsialisti kaasaabil, on jõudnud taas avariiseisu:

ikoonilauad kõmmelduvad kuivades, millega kaasub kullatise irdumine arhitektoonilistelt nikerdustelt.

Üleliiduline restaureerimiskomisjon nõudis hoone mikrokliima teaduslikku uurimist ning ikonostaasi kiiret konserveerimist.

Muinsuskaitse on kimbatuses, kust leida selliseks tööks kohaseid isikuid. VRV ei tule vist kõne alla, kuivõrd atesteerimata restauraatoreid keelavad ettekirjutused nii vastutusrikastele objektidel töötada. Kunstimuuseumil aga on küll viis inimest atesteerimisprotseduuri läbi tegemas, kuid nende jaoks on omad muuseumisisesed tööplaanid juba olemas.

Täbar olukord on tekkinud ka Pühavaimuga, mis on linnapildi üks armetuma väljanägemisega hooneid.

Õueseinalt koordub lagunenud vihmajuhade tõttu krohvi, katus on aukudest sõre, klaasistus osalt purunenud. Võlvid ja seinte ülaosad tikuvad tumenema läbisadanud veest.

Kui samas vaimus edasi läheb ilmuvad varsti seintele vetikad nagu rahvusvahelisel tasemel keskaegsetel seinamaalingutel arhitektuurimälestistes Ridalas, Muhus ja Karjas. Viimaste praegune olukord viitab otseselt sellele, mis võib peatselt juhtuda Tallinna Pühavaimu kirikuga.

Ohustatust tunneb restaureerimisaabitsaga kokku puutunud vaatleja mõnegi meie arhitektuurimälestise ees seistes. Nende hulgas on meie ainus tõesti renessanslik fassaad.

Nimelt kobisevad Mustpeade hoone mitmed reljeefid koputamisel õõnsalt, ilmutades varinguohtu.

Hiljutisest saviga pesemisest ja fassaadikrohvi värvimisest ei ole raidkividele mingit kasu. Ent mis jääks fassaadi kunstipärast järele ilma nende reljeefideta?

Lubatagu veel meenutada Nõukogude Eesti restaureerimistegevuse 30. aastapäevale pühendatud konverentsil kõnelenud Villem Raami üht soovunelmat: „Arhitektuuri konservaator peab töötama niisama kõrgel tehnilisel, kunstilisel ja moraalsel tasemel nagu kujutava ja tarbekunsti restauraator". Kasvuruumi selles suunas veel jätkub."

Millal teostub see Villem Raami soovunelm ja millal hakatakse vanalinna tõsiselt restaureerima? Selleks on tarvis ainult murdosa sellest valuutast, mis turistid igal aastal Tallinnasse toovad.

Aga kuuldavasti minevat need rahad Tallinnast mööda „üleliidulisse" kassasse . . .

Peeter Sepa CanJam

Peeter Sepp on jälle midagi uut välja mõelnud. Uue algatuse nimeks on CanJam, 1981. a. Canada Day kunstiprojekt, 21. märtsil toimub esimene selline katsetus Ottawa School of Art juures, kaasahaarates samaaegselt Peterborough'i, Toronto ja Ottawa.

CanJam hõlmab telefonilise ühenduse muusikutega, nii amatööridega kui professionaalsetega. Heli, mille nad telefoni teel tekitavad, helilindistatakse Peeter Sepa poolt ja antakse välja kui kunstidokument. Esimene, päevase kestvusega juhusliku heli produtseerimine on selline, kus igaüks võib teha sellist häält mida ta soovib, teistega koos samas stuudios või kolme linna telefoniühenduse kaudu. Esialgne töö on mõeldud eeltööks suuremale projektile.

„Ottawa Revue" ütleb, et P. Sepp on töötanud mitmesuguste meediumitega erikohtades, kaasaarvatud National Gallery Ottawas. Ta oli omal ajal „Sounds on Wednesday" juures vastutavaks koordinaatoriks, kui see oli katse juhusliku heliproduktsiooniga, mis toimus mitmel kolmapäeval galeriis möödunud talvel.

Tänuavaldus

Avaldan käesolevaga oma südamlikku tänu eesti kogudustele, organisatsioonidele ja üksikisikutele Kanadas, USA-s, Brasiilias, Austraalias, Rootsis ning Kodu-Eestis, kes mind ja mu kaksikõde Ilset tervitasid ja õnnitlesid me 60-a. sünnipäeva puhul paljude lillede, kinkide, telegrammide, kirjade ning suusõnaliste õnnesoovidega. Eriline tänu Toronto Eesti Baptisti Kogudusele ja külalistele helikunstnik Maaja Roosile ning dr. Evald Männile, 8. märtsi vaimuliku kontserdi ning koosviibimise korraldamise-sisustamise eest ja Eesti Kunstide Keskusele mu helitööde fondi loomise eest. Meeleldi suruksin kõikide õnnitlejate ning nendest üritustest osavõtnute kätt, sest hindan kõrgelt teie tähelepanu, toetust ning siirast sõprust. Õnnistan teid Issanda nimel eestlasena ning kaasrändurina teel igavese ja täiusliku ilu-linna poole!

KALJO RAID,

Torontos, 11. märtsil 1981

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

Ühendriikide vahel on ennegi peetud ning nende tulemused on olnud paremal juhul väga kesised, halvemal juhul lõppenud Washingtoni haleda lüüasaamisega. Teise maailmasõja lõpufaasis ja pärast maailmasõda on peetud venelastega kogusummas 13 tippkonverentsi, kus on sõlmitud mitmesuguseid kokkuleppeid. Tavaliselt on lood olnud sellised, et lääneriigid on pidanud Moskva kasuks sõlmitud leppeid, kuna venelased on murdnud kõik oma lääneriikide kasuks antud lubadused.

Põgus pilk nende kokkulepete ajalukku näitab, et Teheranis 1943. aastal sõlmiti neli põhilist kokkulepet, mida Kreml pidas vajalikuks kõiki murda. Jaltas 1945. aastal saavutatud kokkulepete raamides lõhuti Euroopa südamik, jagati Berliin eri okupatsioonitsoonideks, müüdi maha Balti riigid ning pandi alus Poolas kommunistliku rezhiimi võimule upitamiseks. Potsdamis 1945. aastal said lääneriigid jällegi venelastelt järjekordse õppetunni ja andsid Moskvale järele oma võimu konsolideerimiseks Ida-Euroopas. Järgnesid mittemidagiütlevad ja tühjalt jooksnud tippkohtumised Genfis (1955), Washingtonis (1959), Pariisis (1960), Viinis (1961) ja Glassboros, Ühendriikides (1967).

1972. aastal Moskvas peetud tippkonverentsil murdsid venelased järjekordselt lääneriikide kaitserindest läbi ja panid aluse kurikuulsale detente poliitikale Seekordseteks ohvriteks olid Ühendriikide president Nixon ja tema välisminister Kissinger, kelle poliitikamehe võimeid veel praegugi teatud ringkondades armastatakse üle dimensioneerida ja üles puhuda. **1972. aasta kohtumisele järgnesid veel tippkonverentsid Washingtonis 1973, Moskvas 1974, Vladivostokis 1974 ja Viinis 1979. Kõigil neil konverentsidel olid ameeriklased andjateks ja venelased võtjateks ning ühelgi Ühendriikide presidendil ei olnud võimeid, julgust ja ettenägelikkust Ühendriikide mõju välja mängida ja maksma panna.**

Ei ole siis ime, et Brezhnev ihkab jälle uut kohtamist Ühendriikide presidendiga — seekord Ronald Reaganiga. Põhjused selleks on tungivad — Moskva viljasalved haigutavad tühjusest ja Ühendriigid hakkavad palavlikuliselt relvastama, et mahamängitud jõudude tasakaalu uuesti jalule seada. Need on ähvardavad tendentsid ja neile tuleb kiiresti vastu astuda. Minevikus on selleks parima võimaluse pakkunud tippkonverentsid ja Brezhnev loodab, et tal õnnestub läänemaailma liberaalsete ringkondade abil ja toetusel endale uusi soodustusi välja kaubelda. Kui ainult seda Ronald Reaganit ees ei oleks!

AMI

Eestlased kordusõppustele

Venelased närvilised Poola sündmuste pärast

STOKHOLM — Juba varem on EPL andnud andmeid Eestis toimuvate kordusõppuste kohta, millistega alustati seoses Poola kriisiga üsna suures skaalas. Nähtavasti on vene sõjaline juhtkond kaunis närviline, kartes embkumb kas demokratiseerumisprotsessi laienemist Poolas, või koguni selle levinemist üle piiri Venemaale.

Oletatakse koguni, et kordusõppuste intensiivistamise taga on ka ameeriklaste hoiatused — punaarmee sissetung Poolas halvendaks tublisti USA—Vene suhteid, ütles hiljuti USA välisminister Haig.

Nüüd on Eestist saabunud uusi ja täiesti usaldusväärseid teateid kordusõppuste kohta.

Pole juttugi kordusõppuslaste väkke kutsumisega nii nagu seda tehakse näiteks Rootsis — ei tuleb vastav teade ja kordusõppuslane sõidab väeossa päeval ja igati tsiviliseeritud kombel.

Eestis aga tehakse nii, nagu seda mainib kodu-eestlane:

— Mehed viiakse ööseti kodudest ära kordusõppustele. Alguses ei tea ükski kodustest, kuhu mehed viiakse, kuid oletati, et kõige halvemal juhul Poola piiri äärde.

Siiski on aga teada, et palju mehi paigutati Klooga väljaõppealale ning Aegviidule.

— Kohutav asi. Vat nii elame meie siin, „suurel kodumaal", jutustab olukorda kirjeldav kodueestlane ja jätkab:

— Isekeskis räägime, et midagi peab muutuma, nii halb kui see elu meil praegu on, ei või see küll edasi kesta.

Ja siis täpsustab ta lausa katastrofaalset tarbekaupade puudust Eestis:

— Te ei usu, aga mida pole poest saada, on sitsiriie, meeste ja naiste pesu, rulliniit, imikute pesu ja üldse puuvillatooted.

— Mööblit, vaipu ja televiisoreid saab osta ainult talongi eest, mis antakse töökoha ametiühingust.

Olukord on võimatu. Propaganda meie ilusast elust on aga vägev. Kes seda usub kui näeme, milline on tegelik olukord.

Lõpuks võib juurde lisada, et Eestis on kõikidest puudustest hoolimata elustandard siiski parem kui N. Liidus . . .

Montreali skautlike noorte jüripäev

Montreali eesti skautlike noorte jüripäev peetakse tänavu laupäeval, 25. aprillil Jaani kiriku saalis.

Austraalia Orden eestlasele

SYDNEY (MK) — „Inimeste heaolu eest hoolitsev Lou väärib talle osutatud austust", oli pealkirjaks artiklile, mis ilmus ajalehes „Queensland Times" 26. jaan. 1981, kui oli üldiselt teatavaks saanud, et Ipswichis elav Louis Albert Norrak oli nende hulgas, kellele sel aastal Austraalia Päeva puhul oli antud OAM — The Medal of the Order of Australia, mis antakse tunnustusena-austusena ühiskonna heaks tehtud tööde eest.

Louis Norrak oli olnud Ipswichi osakonnas Qld-is Vähktõve Fondi koordineerijaks 6 aasta jooksul, millist tööd ta oli teinud hoolsalt, innukalt ja väga heade tagajärgedega. Sellesama tegevuse eest oli talle eelmisel aastal antud sama Fondi poolt „Exceptional Service Award". Eelpool mainitud artiklis kirjutatakse veel, et Lou jätkaks arvatavasti oma heategevat tööd, kui ta poleks traagiliselt ise nakatatud samast haigusest, mille vastu võitlemiseks ta nii innukalt kaasa aitas. Edasi mainitakse artiklis veel, et Lou Austraalia Päeva puhul medali saamine on seda märkimisväärsem, et ta pole sündinud siin maal, kuid on kaasa aidanud Austraalia heaoluks palju enam kui suurem hulk tema siinseid kaaskodanikke.

Louis Albert Norrak sündis Tallinnas 25. oktoobril 1910. Kui Louis oli 18-aastane, emigreerus perekond Austraaliasse ja nende elukohaks jäi Sydney.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
Aastas	$38.—	$42.—
Poolaastas	$21.—	$23.—
Veerandaastas	$11.—	$12.—

KIRIPOSTIGA

Kanadas:		USA-s:
Aastas	$61.—	$67.—
Poolaastas	$33.—	$35.50
Veerandaastas	$17.—	$18.50

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $76.—, poolaastas $38.—, veerandaastas $20.—

Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 50 centi.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „ ...." .... 19.... . Tellimise katteks lisan $ .... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi ....

Aadress ....

LAHKUS MEIE ARMAS JA HEA ABIKAASA NING ISA

MYKOLA (MIKE) CHRIN

Sündinud 28. detsembril 1920

Surnud 15. märtsil 1981

Mälestavad sügavas leinas

abikaasa LAINE

poeg ALLAN

Mälestused ilusad Sinust jäävad meiega!

RASKE HAIGUSE JÄRELE LAHKUS MINU ARMAS ABIKAASA

MARTA MERILA

Sündinud Mändjalas, Saaremaal

Surnud Richmond Hillis, Ontarios

Sügavas leinas

Elu lõpeb, armastus jääb! PAUL

LAHKUS MEIE ARMAS

MARTA MERILA

Sügavas leinas

ÕDE abikaasaga
LIIDI ja AINA
TARMO perekonnaga

Elu andis muret, vaeva —
elu andis õnne ka!

HEAD SÕPRA, KAASMAALAST JA SUGULAST

ERINA PEEKER'it

surnud 13. märtsil 1981 Torontos

leinavad

B. VAPPER abikaasaga
J. TAMMIK abikaasaga
P. LEPMETS abikaasaga
V. LEPMETS abikaasaga
V. ALASI

Puhka rahus võõramaa mullas!

Winonas surma läbi lahkunud head tuttavat ja sõpra

MYKOLA (MIKE) CHRIN'i

mälestavad leinas

HELMI KUUSK pojaga
HEINO LIBLIK
REIN LAANEP abikaasaga
RICHARD NAKSI abikaasaga
OTTO PAJUR abikaasaga
ATS SAARPUU perega
ELMAR SOLU abikaasaga
PAUL SOLU abikaasaga
VOLDEMAR TAMMEARU perega
MART VESKIMÄE abikaasaga

UNUSTAMATA ARMAST

MARTA VILU

neiuna Vilbre

sündinud 31. detsembril 1918 Undlas

surnud 27. veebruaril 1981 Rakveres

leinavad kurbuses

vend ERICH abikaasaga

vennapoeg REIN abikaasaga

Torontos

Puhka rahus!

Head perekonnasõpra

MARTA MERILA't

leinavad

ÄRNI KÄÄRID abikaasaga
KAALEP OTS abikaasaga

Armast

MARTA MERILA't

mälestavad kurbuses

HEINO, AINO ja LEENA
MART, ELLE ja PRIIT

Kauaaegset head tuttavat

ERINA PEEKER'it

mälestab

JULIUS KRUUK abikaasaga

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA

Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.

M. WAYNE HAMILTON
Funeral Director

733 Mount Pleasant Rd.
(lõunapool Eglintoni)

Helistada tel. 489-8811 • 489-8802

KIRIKUD

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS

883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
10 Lamport Ave., Apt. 307
Toronto 5, Ont. M4W 1S6
Tel. 961-8391.

VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Pühap., 22. märtsil kell 10.15 homm. PÜHAPÄEVAKOOL. Kell 11 homm. JUMALATEENSTUS. Kõneleb K. Raid, solist M. Krabi-Wilbiks.

Kell 6 õ. tunnistuste õhtu, vokaalansambel „Gloria".

EESTI EV.-LUTERI USU PEETRI KOGUDUS TORONTOS

817 Mt. Pleasant Rd., Toronto
M4P 2L1. Kiriku tel. 483-5847
Õp. Oskar Puhm
84 Dinnick Cres., Toronto
M4N 1L8, tel. 483-4103

Pühap., 22. märtsil JUMALATEENISTUS kell 11 hommikul.

Evangelisatsiooni JUMALATEENISTUS on keskn., 25. märtsil kell 7 õ. kõneleb A. Roost.

ÕPETAJA KÕNETUNNID: teisipäeviti ja neljapäeviti kell 6—8 õhtul. Muul ajal kokkuleppel.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS

Carltoni ja Jarvise nurgal
Õpetaja Andres Taul
Toronto, Ont. M6G 3K6
17 Frank Cresc.
Tel. 656-5248, kirik 923-5172

Pühapäeval, 22. märtsil JUMALATEENISTUS kell 4 p.l.

Pühap., 29. märtsil JUMALATEENISTUS kell 11 e.l.

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisip. ja neljap. 6—8 kiriku käärkambris.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS

Stone Church, 45 Davenport Rd.
Jutlustaja Allan Laur,
141 Clark Ave., Unit 50 Thornhill,
Ont. L3T 4P4. Tel. 889-8173.

Laup., 21. märtsil kell 7 õ. PIIBLITUND.

Pühap., 22. märtsil kell 1.15 p. pühapäevakool lastele ja täiskasvanuile. Kell 2 p. JUMALATEENISTUS, kõneleb Allan Laur, laulu-ettekandeid.

Teisip., 24. märtsil kell 7 õ. PALVEÕHTU.

Kuulutamine
„VABA EESTLASES"
täidab oma eesmärgi!

---

20 last Sydney Eesti Täienduskoolis

SYDNEY — Sydney Eesti Seltsi Täienduskool alustas 28. veebruaril oma tegevusaastat üsna lootusrikkalt, kuna õpilasi nimekirjas on käesoleval õppeaastal arvult enamgi kui möödunud aastal — veidi üle 20 õpilase. Kolm õpilast olid takistatud esimesel päeval kohale tulemast, lisaks on paari õpilase kohta teada, et tulevad siis, kui koolis praegune spordihooaeg lõpeb — mõne nädala pärast.

Koolitöö algas laulu- ja muusikatunniga kauaaegsete muusikaõpetajate Eva Buschi ja Silvia Peipmani juhatusel. Teised koolis pikemat aega töötanud õpetajad Hella Levand, Külliki Poole, Tiia Raudma ja Annika Tults siirdusid samal ajal lastevanemate koosolekule, et kooli administratsiooniga ühenduses olevaid küsimusi lahendada.

Eestlanna surm liiklusõnnetusel

Liiklusõnnetuses sai pühapäeva, 1. märtsi hilisõhtul silmapilkselt surma Babilonis, L.I., N.Y. elanud Lucia Ööpik. Kadunu oli sõitmas oma autos haiglasse kus ta töötas öövalve operatsiooniõena.

Õnnetuse päev polnud Lucia Ööpiku tööpäevaks. Ta oli nõustunud kaastöötaja palvel teda asendama, alustades pärast kella 9 õhtul sõitu haiglasse. Jõudnud juba haigla juurde, olles teelt selleks ära pööramas, sõitis temale küljelt sisse suure kiirusega vastusõitnud veoauto, mis liiatigi kaheliinilisel teel liikus vale suunas. Raske kokkupõrke tagajärjel paisati Lucia Ööpiku auto teelt kraavi ja suure hooga vastu puud, mille tagajärjel autot juhtinud Lucia Ööpik sai silmapilkselt surma ja auto muutus rusudeks.

Õnnetuse toonud veoautos sõitsid 23- ja 25-a. noored mehed, kes seletanud vale suunas sõitmise kohta, et nad kaotanud veoautost tööriistad ja olnud neid otsimas.

Kadunut jäid leinama abikaasa Tõnis Ööpik, sõjaväe arstiteaduslikus akadeemias õppiv poeg ja praegu ülikoolide vahetuskorras Austrias ülikoolis õppiv tütar Enc, kes ema surmateate saanuna lendas koju. (VES)

Prof. A. Võõbuse teos Kanada Rahvuslikule Raamatukogule

Balti Õhtu päeval anti möödunud nädalal Ottawas Kanada Rahvuslikule Raamatukogule üle prof. A. Võõbuse 5-köiteline Eesti rahva ajalugu, mis oli Vancouveri eestlaste kingituseks Rahvuslikule Raamatukogule. Raamatu üleandmine Vancouveri eestlaste esindaja dr. Juta Kitchingi poolt toimus 4. märtsil Rahvuslikus Raamatukogus väikese tseremooniaga, millel viibisid annetuse vastuvõtjana pearaamatukoguhoidja dr. J. G. Sylvestre ja parlamendiliikmed Briti Kolumbiast Bill Clarke ja John Fraser. Eestlaste poolt olid kohal aupeakonsul I. Heinsoo, EKN abiesimees W. Pent ja Rahvuslikus Raamatukogus töötav eestlanna pr. Van der Bellen.

Vancouveri eestlaste annetuse üleandmisel esines dr. J. Kitching väikese sõnavõtuga, tutvustades prof. A. Võõbuse suurteost ja paludes seda kingitust vastu võtta. Dr. J. G. Sylvestre tänas annetuse eest ja olles sellega kiirelt tutvunenud, ütles, et ta tahab A. Võõbuse teost veel teise eksemplari raamatukogule juurde osta.

Pärast A. Võõbuse raamatu üleandmist siirdusid tseremooniast osavõtjad parlamendihoonesse, kus sealses restoranis oli korraldatud lõunaeine.

Urve Karuksi luuleõhtu Sydneys

Hiljuti tegid mõnepäevase peatuse Sydneys Urve ja Ergo Karuks Torontost. Ergo Karuks on üks Kanada Metsaülikooli asutajaid, elukutselt ehitusinsener, kes varem töötas ülikooli õppejõuna, nüüd aga omab firma, mis ülemaailmses ulatuses toodab materjale ja tehnilist abi betooni veekindlaks tegemisel. Urve Karuks on lõpetanud sotsioloogia alal Toronto ülikooli, kuid töötab koos abikaasaga oma ettevõttes.

Sydney eesti kirjandushuvilistele kujunes kohtumine aga just luuletaja Urve Karuksiga meeldivaks sündmuseks. U. Karuks pidas lühiettekande ja tõi näidisteks oma luulet ning vastas esitatud küsimustele. Koosolijad olid üllatunud, et Eestist 8-aastase lapsena lahkunud noor on mitmekümne-aastase võõrsil elamise järel nii hästi eesti keelt valdanud, et suudab end kirjanduslikult selgesti ja kergeltmõistetavalt väljendada.

LU

Undlas
akveres

abikaasaga
REIN abikaasaga
Torontos

anna surm sõnnetusel

sõnnetuses sai pühapäeva, si hilisõhtul silmapilkselt Babilonis, L.I., N.Y. elanud õõpik. Kadunu oli sõitmas tos haiglasse kus ta töötas operatsiooniõena.

use päev polnud Lucia Öö- õpäevaks. Ta oli nõustunud taja palvel teda asendama, es pärast kella 9 õhtul sõitu se. Jõudnud juba haigla olles teelt selleks ära pöö- sõitis temale küljelt sisse iirusega vastusõitnud veo- is liiatigi kaheliinilisel teel ale suunas. Raske kokku- agajärjel paisati Lucia Öö- o teelt kraavi ja suure hoo- u puud, mille tagajärjel au- inud Lucia Ööpik sai silma- surma ja auto muutus ru-

use toonud veoautos sõitsid 5-a. noored mehed, kes se- vale suunas sõitmise kohta, kaotanud veoautost tööriis- lnud neid otsimas. ut jäid leinama abikaasa õpik, sõjaväe arstiteadusli- deemias õppiv poeg ja ülikoolide vahetuskorras ülikoolis õppiv tütar Ene, surmateate saanuna len- (VES)

A. Võõbuse teos da Rahvuslikule atukogule

Õhtu päeval anti möödu- alal Ottawas Kanada Rah- Raamatukogule üle prof. buse 5-köiteline Eesti rah- gu, mis oli Vancouveri kingituseks Rahvuslikule kogule. Raamatu üleand- ncouveri eestlaste esinda- tta Kitchingi poolt toimus l Rahvuslikus Raamatuko- ese tseremooniaga, millel nnetuse vastuvõtjana pea- koguhoidja dr. J. G. Syl- a parlamendiliikmed Briti ast Bill Clarke ja John Eestlaste poolt olid kohal nsul I. Heinsoo, EKN abi- W. Pent ja Rahvuslikus kogus töötav eestlanna pr. Bellen. uveri eestlaste annetuse isel esines dr. J. Kitching sõnavõtuga, tutvustades Võõbuse suurteost ja pa- da kingitust vastu võtta. . Sylvestre tänas annetuse lles sellega kiirelt tutvu- tles, et ta tahab A. Võõ- st veel teise eksemplari ogule juurde osta. A. Võõbuse raamatu üle- siirdusid tseremooniast parlamendihoonesse, kus estoranis oli korraldatud .

Karuksi htu Sydneys

tegid mõnepäevase pea- neys Urve ja Ergo Karuks t. Ergo Karuks on üks Metsaülikooli asutajaid, t ehitusinsener, kes varem likooli õppejõuna, nüüd b firma, mis ülemaailmses toodab materjale ja tehni- betooni veekindlaks tege- rve Karuks on lõpetanud gia alal Toronto ülikooli, tab koos abikaasaga oma s.

y eesti kirjandushuvilistele kohtumine aga just luule- ve Karuksiga meeldivaks eks. U. Karuks pidas lühi- e ja tõi näidisteks oma ing vastas esitatud küsi- Koosolijad olid üllatunud, t 8-aastase lapsena lahku- r on mitmekümne-aastase iamise järel nii hästi eesti danud, et suudab end kir- ult selgesti ja kergelt- valt väljendada.

Pinev võistlus luule ja muusika alal

Arvukas noortepere võistles Torontos Vana Andrese kirikus

Möödunud laupäeval toimus Eesti Kunstide Keskuse muusika- ja luulevõistlused. Vana Andrese kirikus olev noorte ja vanematepere oli arvukam kui möödunud aastal, mis näitas, et huvi sellise sündmuse vastu on laienemas, aga ka esinemised olid elavamad ja stabiilsemad.

Esimeseks olid vaheldumisi viiuli- ja lauluklassid. Viiuliklassis 12-aastased ja nooremad tuli 92 punktiga esikohale Pia Metsala, teiseks Marju Leena Roos 90 p. Viiuliklassis 16-aastased ja vanemad tuli esimeseks Senta Medri 85 p.

Lauluklassis 12-aastased ja nooremad: 1) Laura Randma 82 p., 2) Monika Roose 81 p. Lauluklassis 16-aastased ja vanemad: 1) Marika Krabi-Wilbiks 88 p., 2) Senta Medri 85 p.

Kahe esimese võitlusala zhüriiliikmeiks olid laulu alal Irene Loosberg ja viiuli alal Aarne Tammisaar.

Klaveriklassides oli rohkem esinejaid. Talentide klassis 11-aastased ja nooremad: 1) Lembi Veskimets 88 p., 2) Tamara Tambre 85, 3) Toomas Olvet 84 p. Eesti heliloojate klassis samas vanusegrupis: 1) Laura Randmaa ja Derek Ewen mõlemad 90 p., 2) Ingrid Abolins 89 p., 3 Peter Roose 78 p. Kanada heliloojate klassis samavanustele 1) Lisa Norheim 87 p., 2) Heikki Altosaar 86 p., 3) Tamara Tambre 85 p.

Eesti heliloojate klassis 12- kuni 15-aastastele: 1) Pia Metsala 82 p., 2) Mikk Altosaar 80 p., 3) Ingrid Jürman 78 p. Talentide klassis samaealistele 1) Ingi Mai Loorand 88 p., 2) Karin Jürman 85 p., 3) Linda Norheim 82 p. Eesti heliloojate klassis 16-aastased ja vanemad Kristine Neps 79 p. Talentide klassis 18-aastased ja vanemad: 1) Omar Daniel 85 p., 2) Liisa Siimo 80.

Omaloomingu klassis esitas Valter Kask tema sõnadele Herman Hirmo poolt loodud laulu.

Luulevõistlusel luuletajate omaloomingu klassis võtsid osa Sandra Kasturi, Ingi Mai Loorand, Mare Tiido, Valter Kask, Kalli Hubel ja Karin Jürman. Zhüriisse kuulusid Urve Karuks ja Salme Ekbaum, kes oma otsuse teevad hiljem teatavaks.

Marie Underi luule deklameerijate klassis oli neli esinejat. Esikohale tuli Harri Mürk Marie Underi luuletõlkega „Reekviem" saades 90 p., 2) Viive Tork „Sõduri emaga" 85 p., 3) Mare Tiido luuletusega „Üneretk" ja 4) Ingi Mai Loorand luuletusega „Talvel". Zhüriiliikmeiks olid Asta Sõõdor ja eesti keele puhtuse alal Silva Peek.

Kogu päev kestnud esinemised andsid ka kuulajaile hea pildi meie noorte püüdlusist muusika ja sõnalise loomingu ning etlemise alal.

Viimane osa on eriti sobiv alustatud Eesti Keele ja Kooliaasta raamides, tuues noorte luuletajate tähelepanufookusse eesti keele, kui oma mõtete ja tunnete vormimismaterjali.

Muusikavõistluste juhatajaks oli Margit Viia, luulevõistlustel Anne Tüll. P. Tammearu klaveriklasside zhüriiliikmena hindas eriti kõrgeks ja huvitavaks eesti heliloojate klassi, mis viib eesti noored oma rahva loomingu juurde.

Tiiu Haameri doktorikontsert

EKK Kontsertbüroo viimase hooaja seeriakontsert eeloleval pühapäeval on näide kahe eesti noore muusikuiks küpsemisest. Tiiu Haamerile see on doktorikraadi saavutamis ks obligatoorne, millele kaasaelamine on omamoodi sündmuse'ks.

Pianist Tiiu Haamer on sündinud Londonis, Inglismaal. Kanadasse osades on ta õppinud klaverit Clifford Poo'e'i, Reginalt Bedfordi ja Mona Batesi juhendusel. Ta lõpetas 1973 Toronto Ülikooli, 1975 saavutas magistrikraadi muusikas Rochesteris Eastman School of Music juures ja on praegu doktorikraadi kandidaat Michigani Ülikool'is Ann Arboris, kus ta saab oma kraadi eeloleval aprillikuul. Ta on töötanud selle juures Gyorgy Sandor'i juhendamisel.

Oma õppetöö kõrval on ta esinenud iseseisvate kontsertidega, aga ka orkestriso'istina nii eestlastele kui ka kanada ja ameerika publikule.

Viiuldaja Aarne Tammisaar alustas oma muusikaõpingutega Cleveland'is, USA's. Lõpetas 1972 Bowling Green State University muusika alal. Hiljem ta saavutas magistrikraadi Indiana Ülikoolis. 1975. ta asus elama Londonisse (Ont.), kus ta mängis 1979. aastani Londoni Sümfoonia Orkestris. Asus siis Torontosse, kus ta mängib Canada Opera Orchestra, National Ballet Orchestra ja CJRT orkestrite liikmena.

Lisaks kahele eestlasele, mängib kaasa J. Brahmis metsasarve trios Michael V. Hindrichs. Teiseks helitööks on Cesar Franki viiulisonaat.

TIIU HAAMER

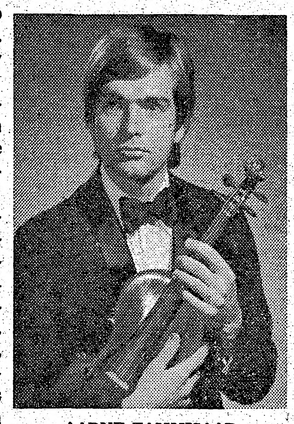

AARNE TAMMISAAR

Eesti palve USA Esindajatekojas

Eesti Vabariigi 63. aastapäeva tähistamiseks pidas prof. dr. Arthur Võõbus Esindajatekoja koosoleku avamisel 24. veebruaril järgmise palvuse:

Eesti Iseseisvuse Päeval palugem: Igavene Jumal, meie täname Sind imeliste õnnistuste eest, mille osaliseks me oleme siin maal. Anna tugevust meie ühtekuuluvuse tundele inimkonna suure osaga kommunistlikus orjuses, kes igatseb vabadust. Täna, kunas kõigi eestlaste südamed on ühendatud, me palume: anna tugevust sellele vaprale rahvale, kelle ajalugu näitab erakordseid kultuurilisi saavutusi ja kellel praegu veri nõrgub paljudest haavadest.

Meie palume Mart Nikluse ja Jüri Kuke eest, kes kehastavad sügavaimaid püüdlusi ja nüüd alustavad julma karistuse kandmist.

Oh, Jumal, õpeta meid mõistma, kuidas meie eneste elu oleneb kaasinimeste vaprusest ning aususest.

Õnnista presidenti ja Kongressi kommunismi poolt hukutavalt ähvardavate väärtuste kaitsmisel. Kaitse meid meie vaenlaste eest, kes päeval ja ööl peavad salanõu meie hävitamiseks. Aamen.

☆

Illinoisi delegaat Henry J. Hyde, kes ERKÜ taotlusel oli dr. Võõbuse sponsoriks palvuse puhul, tutvustas teda Esindajatekoja üldkoosolekule lühikese ülevaatega tema elukäigust ja siis tõi ette dr. Võõbuse õpetlase rahvusvahelist kuulsust uurimistöö alal, ühtlasi rõhutades ka tema väljaastumisi kommunistliku ohu vastu sõnas ja kirjas.

Neeme Järvi ja Eduard Tubin Kanada raadios

Kolmapäeva, 11. märtsi õhtul andis Toronto CBC FM raadio üle Bostonis toimunud sümfooniakontserdi, mida juhatas külalisdirigendina Neeme Järvi. Kavas oli Brahmsi „Akadeemiline Festival overtüür", E. Tubina Sümfoonia nr. 10, mis oli kavas heilooja 75. sünnipäeva tähistamiseks ja kolmandaks Shostakovitshi sümfoonia, op. 47.

Dirigent sai väga tugeva aplausi. Samuti sai aplausi ka heilooja E. Tubin, kes lavale kutsuti. Nii dirigenti kui ka heliloojat tutvustati enne ja pärast kontserti ja öeldi, et nad on eestlased.

Lättemäel tutvustati Eestit

MONTREAL — 14. veebr. toimus Montreali lähedal suusamaraton, millest üle 4000 suusataja osa võtsid ja kellest 900 lõpetasid. Lumeolud olid väga head ja suusarada viis ka üle eestlastele kuuluva Lättemäe. Selleks puhuks oli heisatud maa-alale Eesti lippe, suurtel siltidel oli lugeda „Tere tulemast vabade eesti noorte maale!" ning skm E. Ruberg jagas suusatajaile inglis- ja prantsuskeelset Eestit tuvustavat materjali.

Lõbusa laupäevaõhtuga kevadesse

Toronto Eesti Segakoori tavakohane kevadesse viiv lõbus laupäevaõhtu oli sisult meeleoluline ja osavõtjaskonnalt rohke, üle 300 külalisega.

Kavalise osa alguses T.E. Segakoori esimees V. Rein tervitas külalisi, kes nii rohkearvuliselt olid kohale tulnud, mis annab koorile julgust ja tuge tulevikus uute ja veelgi paremate ürituste korraldamiseks. Koor on U. Kooki juhatusel alati sellistel juhtudel pakkunud uut ja tahab ka seekord samal viisil uudsust tuua. Kuna oleme astunud kevadesse, siis on ka kava selline, mis toob kevadise meeleolu, aga annab ka head tuju kogu õhtuks.

Teadustaja Helle Jõgi seletas lavale kogunenud T.E. Segakoori naislauljate esinemise eel järgnevaid laule, kus üks oli maooride rahvaviis ja teine Meeta Pruuli laul „Uudised", mis oma koomilisusega viis koduküladesse suust suhu liikuvate uudiste moodusega, kus uhkeks kuulujuttude trmmilöökjaks oli üle lava marssiv A. Kelder.

H. Jõgi meenutas T.E. Segakoori sidemeid näitlemisega ja seekord esitasid Leida Järvi ja Harry Lillioja katke „Toomas Nipernaadi" dramatiseeringust, kus lühemale dialoogile järgnes J. Mandre viisiküllane duett. Omalt poolt luges H. Jõgi katke Toomas Nipernaadi kõnest Kadri Parvi sünnipäeval. Klaveril oli saatjaks U. Kook.

Kolmandana laulis T.E. Segakoor U. Kooki juhatusel täies koosseisus T. Vettiku „Seal kus Soomelahe lainte harjad", sooviga et see kostuks kauge kodupinnani, teiseks A. Pruuli „Kodumaine kevad" ja kolmandaks „Nägemiseni". Lisapalaks aga K.A. Hermani „Kevade marss". Näitlejate paarile ja koorijuhile anti tänutäheks lilli.

T.E. Segakooril on suvel ees laulurännak Vancouverisse ja Seattles olevaile Läänerannniku eesti päevadele. Lubati minna rändama, aga öeldi siiski, et tullakse tagasi uute lauludega Toronto eesti ühiskonda rõõmustama.

Pidu järgnes V. Gustavsoni orkestri saatel. Tantsude vaheajal laulis Nelly Igav rea tuttavaid meeleolulaule ise end kitarril saates. Oli 49-e võiduga loterii ja palju head tuju.

Eesti üritustest Toronto ülikooli väljaandes

Toronto Ülikooli „Etnocultural Events" uues väljaandes, mille annab välja Community Relations osakond, on märtsikuu sündmuste kalendris märgitud 20. märtsil soome-ugri sümpoosioni osana filmide õhtu, kus esitatakse filmid „Linnutee tuuled" ja „Veelinnu rahvas", ja kommenteerijaks on Helsingi Ülikooli antropoloogia professor ja Helsingi Filmiarhiivi direktor dr. Olli Alho. Etendus on Medical Science Building, ruum 3153.

21. märtsil antakse mütoloogia sümpoosioni programm. Ettekanded peetakse Toronto Ülikooli Hart House East Common Room'is.

22. märtsil märgitakse sümpoosioni jätkumist Tartu College'i ruumis.

23. märtsil on Tartu College'is Kalifornia Ülikooli prof. dr. Rein Taagepera loeng muudatustest balti rahvastikus.

Sellist tihedat tegevust pole varem eesti ainetel Toronto Ülikooli juures olnud, mis näitab vastutulekut sellelaadiliste ürituste korraldamiseks.

Demjanjuki protsess lõppes

CLEVELAND — Clevelandis lõppes ukraina päritoluga kaebealuse John Demjanjuki protsess, kuid kohtuotsust on oodata alles kuu aja pärast. John Demjanjuki süüdistati selles, et ta andis Ühendriikidesse saabumisel enda isiku kohta valeandmeid ja varjas seda, et ta tegutses Teise maailmasõja ajal natside hävituslaagris Treblinkas, Poolas. Kaebealuse advokaat mainis oma kaitsekõnes, et Demjanjukile ei ole protsessi kestel antud kõiki Ühendriikide kodanikele garanteeritud õigusi, kuna kohtus pole selgitatud, kes alustas süüdistuse Demjanjuki vastu ja kes olid tema mineviku uurijad. Advokaat ütles, et prokurör on esitanud Demjanjuki vastu kõige suurema tõendina natside treeninglaagris Trawnikis välja antud isikuttõendava dokumendi, mis on saadud aga N. võimudelt ja on võltsitud. Kohtunik mainis vastuseks, et advokaat pole suutnud millegagi tõestada, et dokument on võltsitud.

INDIVIDUAAL- JA GRUPIREISID
EUROOPASSE
AINO KAING
tel. (416) 757-5080

Teadaanne Toronto Eesti Ühispanga liikmetele

Toronto Eesti Ühispanga aasta-peakoosolek toimub reedel, 27. märtsil 1981 kell 7.30 õ. Toronto Eesti Maja suures saalis, millest kõiki liikmeid palutakse osa võtta. Kõikidele liikmetele on koosoleku päevakord, 1980 a. majandusaruanne ja „Ühispanga Uudised" postiteel koju saadetud. Kui keegi ei ole postioludest tingitult aasta-peakoosoleku kutset veel saanud, siis palume käesolevat teadaannet võtta koosoleku kutsena.

Peakoosolekust osavõtuks tuleb igal liikmel esitada liikmetõendina pangaraamat, organisatsioonide volinikkudel on vajalik kirjalik volitus.

JUHATUS

Ahah!
A round trip to Finland or Sweden for just $740!

It's true: Finnair's 7 to 90 day round trip airfare from Montreal to either Helsinki or Stockholm is just $740. From Toronto just $806.

That's all it costs to go back.
Look up relatives.
Shake hands with old friends.
See the children you haven't seen yet.

And even at that low $740 price, you'll be treated just like a regular Finnair passenger – get all of the famous Finnair DC-10 on-board hospitality.

For just $259 we'll give you 8 days and 7 nights in Helsinki: your deluxe hotel, breakfasts, a sauna, morning swims, sightseeing tour and more. Just add your airfare from Canada.

For more information call your travel agent, or Finnair.

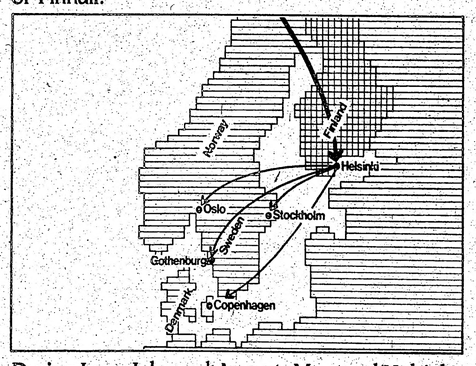

During June, July, and August, Montreal/Helsinki $916. Toronto/Helsinki $982.

Deluxe vacation ideas – at bargain prices.

Some samples.

Visit Stockholm, Helsinki and Turku – for just $547 plus airfare. That price gives you all your hotel accommodation, all your travel between the cities, breakfasts, sightseeing trips, many meals, sauna and more. 12 days, 11 nights.

Toronto
(416) 362-1511

FINNAIR

Montreal
(514) 282-1173

The only airline flying direct from Canada to Scandinavia.

All prices quoted per person, double occupancy. Subject to change and government approval.

Skytrain Ltd. Tours & Travel
2656 Danforth Ave., Toronto
(416) 690-4922

Koho International Travel
191 Eglinton Ave. E., Suite 104
(416) 485-9437

Kivi Travel & Tours
958 Broadview Avenue, Toronto
(416) 466-4813

SPORT

Krista Jürimäe võitjaks võrkpalli-võistkonnas

Ontario võrkpalliliigas Midget (16-aastaste ja nooremate) klassis toimusid 28. veebr. — 1. märtsini võistlused, kus meistriks tuli Scarborough Buffs'i võrkpallivõistkond. Sellesse kuulub ka eesti tütarlaps Krista Jürimäe. Krista oli aktiivne võrkpallur juba oma keskkooli võistkonnas, kuid andis sisse ka sooviavalduse Scarborough Buffs'i spordiklubisse pääsemiseks, võeti vastu, tegi katseaja läbi ja näitas nüüd, et ta on tubli võrkpallur.

Võitjal võistkonnal on ees 4.—5. aprillil osavõtt Eastern Canadian võistlusest Jonquiere's, Quebecis.

Uus silmapaistev ujuja — Maria Lember

Cambridge ujumisklubi korraldusel toimusid 6., 7. ja 8. märtsil, Cambridges, Ontarios, suured ujumisvõistlused 23 klubi ja üle 400 ujuja osavõtul kaasaarvatud 2 klubi New Yorgi osariigist.

15 aastane eesti tüdruk, Maria Lember, kes ujub Markham Aquatic Klubi nimel võitis senior tüdrukute klassis 4 kuld- ja 1 pronksmedali. Ta tuli esimeseks 200, 400, 800 m vabastiilis ja 400 m kompleks ujumises ja kolmandaks 200 m liblikstiilis, saavutades kokku 32 punkti, millega võitis eriauhinna kui parim oma grupis.

30., 31. jaan. ja 1. veebr. toimunud Ontario klubide meistrivõistlustel, mis peeti Etobicoke Olympiumis, saavutas Maria Lember 1 hõbemedali 200 m vabastiilis ja 2 pronksmedalit 400 ja 800 m vabastiilis, purustades kõigil kolmel distantsil isiklikud ja klubi rekordid.

9., 10. ja 11. jaanuaril Markhami moodsas ujulas saavutas ta 3 kuldmedalit 400 ja 800 m vabastiilis ja 400 m kompleksujumises, 2 hõbemedalit 200 m vaba- ja 200 m liblikstiilis ja pronkmedali 100 m liblikstiilis. Ühtlasi võitis ta eriauhinna seeniortüdrukute grupis ja klubi eriauhinna kui paremale Markhami klubi ujujale.

Järgmised suuremad võistlused Maria Lemberile on Ida-Kanada meistrivõistlused, millised toimuvad 20., 21. ja 22. märtsil, Quebeci provintsis, Sherbrooki linnas.

Lembit Joselin võitis kiirmale turniiri

Lembit Joselin võitis veebruarikuus Toronto Eest Majas peetud kiirmale turniiri tähelepanuäratava tulemusega saavutades kõiki vastaseid võites 7 punkti. Teisele kohale tuli V. Pikkand 6 punktiga ja kolmas oli J. Järve 4½ punktiga. Maleõhtust võtsid osa järgmised maletajad: H. Aavik, A. Loorits, A. Mustel, V. Puna, E. Sarnak, P. Smeelen ja E. Talve.

Toronto Eesti Maleklubi tase on pidevalt tõusnud. Hiljuti maletasid V. Puna ja V. Pikkand Etobicoke Maleklubis heade tagajärgedega. Etobicoke Maleklubi kiirmale turniiri (2 x 5 min.) võitis John Rathusny (6 p.). Kolmas oli V. Puna 5 võiduga 7 võimalikust ja neljandale kohale tuli V. Pikkand 4 punktiga.

T.E. Maleklubi järgmine maleõhtu on 26. märtsil algusega kell 7 p.l. Toronto Eesti Majas. Maletajatele soovitatakse aegselt kohale tulla. Hooja viimane „maleturniir on kavas 23. aprillil. Kõik on teretulnud.

aeg

Spordimärkmikust

Prantsusmaal, Grenobles toimusid veebruari teisel poolel Euroopa sisevõistlused kergejõustikus. Võistlustel saavutati uusi sisemaailmarekorde, nii ületas venelane Shamil Abjassov kolmikhüppes senise maailmarekordi 1 sentimeetriga, viies selle 17.30-le. Teivashüppes saavutas prantslane T. Vigneron uueks maailmarekordiks 5.71, ületades endise tema nimel olnud rekordi 1 sentimeetriga. Meeste aladel hüppas R. Dalhäuser (Lääne-Saksa) kõrgust 2.28, teine läänesakslane C. Thränhardt 2.25, ka kolmas koht 2.25 kuulus läänesakslasele D. Mögenburgile. Kaugushüppes näitasid shveitslased head taset, kui R. Bernhadt saavutas 8.01, teine hispaanlane A. Corgos 7.97. Kuulitõukes oli esimene soomlane R. Ståhlberg 19.88.

Ka naised saavutasid uusi häid tulemusi. Poolatar Z. Bielczyk jooksis 50 km tõkkeid ajaga 6,74, mis on maailmarekordi kordamine. Läänesakslanna K. Hänel hüppas uueks maailmarekordiks 6.77, kuulitõukes oli esimene idasakslanna I. Slupianek tulemusega 20.77, kõrgushüppes itaallanna S. Simeoni 1.97.

☆

Texases, Fort Worthis peetud sisevõistlustel hüppas 19-aastane Carlton Lewis kaugushüppes sisevõistluste maailmarekordi tulemusega 8.49. Senini oli sisevõistlustel kõige rohkem hüpanud Larry Myricks tulemusega 8.37.

☆

Californias, San Diegos ületasid iirlane Eamonn Coghlan 3.50,6 ja ameeriklane Steve Scott 3.51,8-ga miilijooksus E. Coghlani endise sisevõistluste maailmarekordi 3.52,6, mis tehtud 1979. aastal.

UUDISEID KODUMAALT

Möödunud aastal oli rohkesti õnnetusi elektrienergia tarbimise tõttu koduses majapidamises. 31-aastane Rapla autojuht oli juba viis aastat kasutanud endavalmistatud elektrimüruniitjat, kuid ühe valeühenduse tõttu kandus pinge muruniitja kerele ja et mees seisis äsjasadanud vihmast märjal maal, oli masina puudutamisel saadud elektrilöök surmav. Ka Tartus põhjustas muruniitja valeühendus surmajuhtumi.

Pärnumaal Saulepi külas käisid metssead kartulite põllul pahandust tegemas. Lõpuks katkes peremehe kannatus ja ta ümbritses põllu okastraataiaga, kuhu laskis 220-voldilise elektrivoolu. Paar päeva hiljem tuli mehele külla naabrinaine, koos joodi õlut ja hiljem mindi ka majapidamist vaatama. Põllu ääres tutvustas mees külalisele enda arvates kavalat võtet metssigadest vabanemiseks. Ta haaras okastraadist, uskudes et see on pingeta. Tegelikult oli ta hommikul unustanud ühenduse katkestada. 31-aastane mees sai surma.

Omal katsel liinist elektrit tuues sai surma Narva mees. Ka Võhmas sai 22-aastane mees surma juhtmete puudutamisel. Kohtla-Järvel jõi 24-aastane lukkseppade brigadir töö ajal viina ja pakkus seda ka oma alluvatele. Et pudelit oli ebamugav tööriiete taskus kanda, otsustas ta selle peita alajaama. Lähenedes kõrgepinge kaitsmetele, tekkis elektrikaar, mees sai raskeid põletishaavu ja suri nädal hiljem.

Kuid mitmes majandis on elektrilöökide tõttu hukkunud ka loomi. Jõgeval 12 mullikat, Kaismal 6 lüpsilehma, Tartus 43 põrsast, kui vaid nimetada mõnda.

★

Nõukogude Liidu Kirjanike Liit korraldas tänapäeva nõukogude töölisklassist jutustavate proosateoste üleliidulise võistluse. Esimene auhind anti venelasele, ühe kolmandast auhinnast sai eestlane, Tarvastu kolhoosi kombainil töötaja E. Otsman autobiograafilise jutustuse „Vaidlen saatusega“ eest.

☆

Kalurikolhoos „Lääne Kalur“ on laialdasel territooriumil. Põhilised osakonnad asuvad Haapsalus ja Virtsus. Väiksemad lülid Dirhamis, Nõval, Ristnas ja Puises. Et seda tööd kontrollida, tuli ka arvukalt organiseerida rahvakontrolligruppe. Seda tööd tulevat teha pidevalt, ladusalt ja efektiivselt. Mõnikord küll kiputavat head rahvakontrolli kujutama sellisena, kes suudab vaid rohkem puudusi avastada. „Lääne Kaluris“ toovat iga kontroll küll esile mõned väärnähtused, kuid need kõrvaldatakse operatiivselt. Selline grupp kontrollib tööle tulekut ja lahkumist, analüüsib tööaja kasutamist, korraldab tööpäeva pildistamist (!) jm. Niisuguseid kontrolle tehakse pidevalt igas kuus kord või kaks.

☆

Andmaks maaelanikele laiemat vaimuvalgust on moodustatud Haapsalu rajooni põllumajandusliku rahvaülikooli õppegrupid. Need on moodustatud kõigis kolhoosides, sovhoosides ning teistes põllumajanduslikes asutustes ja ettevõtetes. Kokku registreeris sügisel rahvaülikooli 2200 õpilast, kellest pooled õpivad taimekasvatust ja põllumajanduse mehhaniseerimist. Sellele järgneb loomakasvatus.

☆

Kuigi kodumaal räägitakse mitmesugustest puudustest on sellevastu ka erinevaid „külluse“ jutte. Nii räägib Tallinna Näidislinnuvabriku direktor Aleksander Lind, et kanamunade tarbimine kasvavat Eestis iga aastaga. Viimasel viisaastakul suurendati munade toodangut ligemale veerandi võrra ja algaval viisaastakul tahetakse seda viiendiku võrra suurendada. Möödunud aastal oli üksi lukkseppalinnutalitajal Enn Sivardil ja tema abikaasal Marjul võimalus toota 11,5 miljonit muna. Räägitagu siis veel toiduainete puudusest, võib munadest kõhu täis süüa! Aga munadel on selline iseloom, et kipuvad veerema ja ikka Suure Kodumaa ehk lihtsamalt meie maa poole, kaovad selle suures avaruses hoopiski ära. Tallinna Näidislinnuvabrik kuulub nende kümne N. Liidu vabriku hulka, kus toodetakse aastas üle 100 miljoni muna. Selletõttu iga tallinlane saab nädalas keskeltläbi neli muna kusjuures muna omahinnaks on 4 kop. Munadele lisaks toodetakse linnuvabrikus linnuliha ja munapulbrit.

ILMUS — 1978. a. kauneim eestikeelne luuletuskogu

Ivar Ivask

„ELUKOGU“

I. Ivask püsib oma luules tugevate sidemetega Lõuna-Eesti vanemate sünnimullas. Tema nägemuslik luule Soomest, selle shamanlikust soome-ugrilisest tundest ja müstikast, aga ka oma ümbruskonnast mujal maailmas on tunderikas ja tähelepanuerk. Elukogusse on valitud paremik ta varem ilmunud kogudest.

320 lk. Hind $10.00 — saatekulu 50 centi

SAADAVAL „VABA EESTLASE“ TALITUSES

VABA EESTLASE talituses müügil:

Maria Koppermann

„Minu 12 aastat Siberis“

HIND $12.— + saatekulu 70¢

„EESTI RAHVASTIK“

Rootsi eestlaste esinduse väljaanne 16 lk.

HIND $4.— + saatekulu 40¢

„KODUMAAL KEELATUD RAAMATUD“

Raamatukogudest ja antikvariaatidest kõrvaldamisele kuuluvate kodanlikul okupatsiooni ajal Eestis ilmunud väljaannete koondnimekiri II osa. Ümbertrükk kodumaal ilmunud raamatust, 1963 a. 170 lk.

HIND $9.— + saatekulu 70¢

ILMUS TEINE TRÜKK INGLISKEELSEST KOKARAAMATUST

„Cooking Estonian Style“

Hilja Treumuth ja Viivi Piirisild

430 retsepti ★ Hind koos saatekuluga Can. $ 13.—

Tellimisi võtab vastu „Vaba Eestlase“ talitus.

Raamatud saadetakse välja Los Angelesist.

ILMUS

EDUARD RÜGA, graafik ja maalija

Toimetanud ENDEL KÕKS, ERIC PEHAP ja ARNO VIHALEMM

Monograafia „Pallase“ kunstikooli lõpetanud kunstnik Eduard Rüga õpinguist ja tööst, kelle elutöö vaatluse kõrval tuuakse esile ka kunstikool „Pallas“ õppeasutusena ja eesti kunstnike ettevalmistajana. Raamat on kerge ja huvitav lugeda ka laiemale lugejaskonnale.

Hind $10.00 (postiga tellimisel lisada 50c)

SAADAVAL VABA EESTLASE TALITUSES

21.

Õnnetus oli isegi Vorkuta koledais oludes kohutav. See tabas nagu kõiki vange. Neid hukkunuid haletseti ja leinati mingi erilise vangileinaga, väga üldisega. Eestlannade süngeid tundeid ei pehmendanud seegi tõsiasi, et nende kaasmaalasi hukkunud brigaadis ei olnud.

☆

Helmilt tuli Marile rahakaart 300 rublaga. Pöördel seisis sõnum: „Uue elu alustamiseks. Sain passi. Mind lubati kahenädalaseks puhkuseks Eestisse sõita. Tagasi tulles kirjutan. H.“

„Tüdrukud!“ hüüdis Mari rõõmsalt, kui Riina ubriku uksest sisse astus. „Helmi sõitis puhkusele Eestisse!“

Katre ja Lembi ei uskunud, vaid nõudsid kaarti oma silmaga näha. „See on ju 300 rubla!“

„Tõsi! Selle ma unustasin, ütles Mari. „Ja seda poleks üldse vaja olnud saata.“

„Mine nüüd, ise andsid talle ju viimase kopika hinge tagant! Ja osa laenasid. Olid mitu kuud kopikata. Ja kes meeste käest korjas. Sina ju! Mina ainult tegin natuke kaasa,“ kõneles Riina rahulikult.

„Hirmus põnev, mis muljetega ta tagasi tuleb!“ ütles Lembi. „Ma kangesti ootan ta kirja sealt Kotelnitshi kodumaalt!“

Katre täiendas: „Koduste kirjad ju kodumaast õigust ei kõnele. Aga üks meiesugune seal ikka peaks midagi kuulma ja nägema, olulist nimelt.“

Ka Riinal oli uudiseid: Jaak oma kultuurigrupiga tulevat pühapäeval taas. Aga Ants enam ei tule, ta olevat vabaks lastud ja pealegi kodumaalt pruudi leidnud . . .“

„See on väga hea“, ütles Mari. „Siin on iga naise kohta 100 meest, aga seal vist vastupidi . . .“

★

Pühapäeval olid juba enne kontserti Riina juures koos sibid Mari, Katre ja Lembi, samuti Helin ning Pärja. Pisikesse ruumi ikka kuidagi mahuti.

Jaak tuli laia naeruga nagu tõeline omamees ja võitis kõigi südamed. „Terekest Mari,“ ulatas ta käe ja pistis teisega pilli tüdruku pihku: „Säh, puhu kah!“

„Tere! Teinekord puhun, täna ei taha!“

Jaak tehti Lembi, Katre ja Pärjaga tuttavaks ja kohe mees Pärjale ütleski:

„Peigmees saadab terviseid! Palub öelda, et tal on tuba ühiseks eluks valmis vaadatud . . .“

Pärja punastas kõvasti, aga silmad särasid. Ta ei öelnud midagi tagasi- ega ümberlükkavat — järelikult oli jutt õige.

„Vaata salalikku“, mõtles Helin. „Aga miks ta sellest pidigi rääkima? Veel meile, oleme ju sihukesed irvhambad.“

Jutt aga jooksis sorinal. Jaagult kuuldi, et ta mitu korda linnas käinud ja peagu kõigi vabade eestlaste juures.

„Tead Mari, mõisapreili on minu peale pahane! Kui ütlesin, et Sind tunnen ja hästi tunnen — kohe läks turri. Ta ikka on Sinu oma vennale vaadanud, päris tõemeeli kohe.“

Jaak oli küll seletanud, et ta kõiki eestlasi hästi tunneb, aga preili Meeri oli õlgu kehitanud ja põlastanud: „Olete siis nagu elav biograafiline leksikon.“

„Mis sa Mari, siis muretsed!“ turtsatas Helin, „Sul ju siis peavari olemas!“

„See tähendaks ühest laagrist teise minna, see peavari. Mõisapreili on laagriülem ja minul pole suurt lusti niisuguste kosjasobituste liimile minna. Mul oleks nagu abielust pisut teistmoodi kujutlused. Ja seesugune kupeldamine muudab nagu kena härra Margi enesegi tüki maad odavamaks.“

Jaak ja Riina vahetasid paljutähendavaid pilke ja Mari mõtles: neid kisub miski teineteise poole, nende sümpaatia aina vastastikku kasvab . . . Aga tore tüdruk ja tore poiss — ja kupeldanud pole siin keegi midagi. Jaak on huvitav, see on tõsi — aga minul on tema vastu tundeid just niipalju kui venna vastu, ainult niisugune — õearmastus. Võib olla ma polegi üldse võimeline armuma?

See mõttekäik ajas lõpuks Mari naerma. Aga Jaak oli jutuga juba sealmaal, et ütles enamiku vabanenud meestest oma kaevandustesse edasi tööle jäänud olevat. Olevat harjunud töö ja üsnagi hea palk. Ja raha olevat tarvis, kellel maja ehitamiseks, kellel asumisel oleva perekonna toetamiseks. Üsnagi mitmed sundasujad olevat Vorkutasse oma meeste juurde sõitnud.

Teises rajoonis on eestlased kamba peale maja ehitanud — kutsuvad vallamajaks. Põhja rajoonis on jälle Elmar Vilk ja teised maja valmis meisterdanud, mida hüütakse Talvepaleeks.

Jaagul oli juttu kui palju ja seda ei olnud igav kuulata. Ainult Lembi ja Katre pidid ära minema, jätsid ilusasti hüvasti ja lahkusid. Helin aga küsis: „Mehed seal vabaduses kuulukse kõvasti joovat. On see tõsi?“

„Joovad, mis joovad,“ kostis Jaak, „aga mõistust ja terast taipu pole keegi maha joonud. Küll see janu neil üle läheb! — Õieti peaks seda vaba eesti rahvast väheke organiseerima või juhtima, tuleks neile mingi siht või mõte leida . . . Praegu niiviisi rajooni mööda laiali — mis sa seal muud teed? Aga niisugust seltsimaja või klubi siin ju esialgu keegi ehitada ei jaksa. Kuhu sa kokku tuled, kui ruume pole?“

Asja arutati pikalt ja põhjalikult, aga tuli kõigil, et mingit head ideed küll kellelgi pähe ei pistnud. Ja jutt siirdus kodumaa asjadele.

„Kiita pole seal midagi“, ütles Jaak. „Mulle õde kirjutas, et linnarahvast aetavat kolhoosidesse maisipõlde rohima ja niisugust linnamehest põllumeest kutsutavat shefiks. Aga maisi kasvatavad nüüd kõvasti — meie Eesti põldudel, mõelge ikka! See. imetaim pidi nüüd lüpsikarja kahekordse piimaanni kindlustama ja sead pidid tõusma sõjaaelsele tasemele — kõik ikka maisi abil. Aga umbrohi tahtvat ära lämmatada selle indiaani imerohu, sellepärast rakendatakse siis eesrindlikku tehnikat ja kõblatakse käsitsi kukuruusilehekesed harakalatvade vahelt välja . . . Tõlvikuid see taim meie maal ei kasvata, läheb niisama roheliseks rohuks. Maamehed, maidad, ei pidavat selgitustööst hoolimata aru saama, miks maisileht sigadele parem on kui kartul ja nii neid põikpäid sõimatavatki selle eest, et ei viitsivat tööd teha ja jõudlus olevat madal . . . Aga need vene vennikesed ise, kes arvavad, et vilja sööt-mine hobustele tekitavat tiirusid ja veistele puhituse, need ei saa kellegi käest sõimata, sest nemad võitsid sõja . . . Ja nüüd kamandavad nii tarka meest kui eesti talupoeg, olgu pealegi, et see oma põlluharimisega juba ammugi venelasest sada aastat ees oli.“

See oli kurb jutt. Naised, olgugi noored, mäletasid kõik veel hästi Eestimaa ilusaid põlde. Ja maisi neil põldudel ei mäletanud keegi.

Et neist nukraist kujutlustest vabaneda juhtis Mari jutu tagasi vähem sentimentaalsele külmale maale siinsamas.

„Eestlased ehitavad Talvepaleesid ja vallamaja, aga kus need leedulased ja ukrainlased elavad, kes kah lahti saavad ja siia jäävad?

„Jäävad sinna, kus ennegi olid. Traataedu tõstetakse koomale, nii et mõned barakid väljaspoole jäävad. Need saavad siis „ühiselamu“ nime ja seal need vabad elavadki, mõni magab täpselt sama nari peal, kus vangina magas. Ja nii nad on oma asemete peal — ikka neli nari ümber ühe posti. Ainult et ametlikult on see nüüd elamispind ja selle eest makstakse oma kopikad üürigi.“

Helin oli vahepeal tagasi tulnud kohvipotiga. Nüüd sai igaüks oma kruusitäie ja tujule mõjus see peagi: jutt muutus intiimsemaks ja optimistlikumaks.

„Väga tore on siin teie seas olla ja istuda!“ hüüdis Jaak. „Aitüma!“

„Kohvitassid“ olid plekist, aga ühelegi joojaist ei tulnud pähegi, et mingi muusugune tass kah võiks olemas olla.

(Järgneb)

EINO KURIS

AIANDUS

Toalillede probleeme

Pimedad talvised päevad on varsti möödumas ja kevadised elustavad päikesekiired tubadesse tungimas. Talvel on meil olnud mõningaid probleeme toalillede kasvatamisega. Alljärgnevas vaatleksime toalilledele vajalikku valgust, õhuniiskust, väetamist ja kastmist.

Toalilled enamikus pärinevad pooltroopilistelt või troopilistelt maadelt. Saame osta leht- ja õitsevaid lilli, mis meie toa madala õhuniiskuse, ebasobiva temperatuuri ja väikese valguse juures võivad eksisteerida. Õhuniiskust saame suurendada kasutades niiskuse tekitajaid (humidifiers-, veega täidetud nõusid või asetame taimed ühte gruppi kokku, mille piirkonnas on niiskem õhk ja rohkem valgust. Teame, et olenevalt akende asukohast on erinevaid valguse võimalusi.

Näiteks lõunapoolsed aknad võrreldes põhjapoolstega on palju valgemad.

Begooniad ja Aafrika Kannikesed õitsevad ja kasvavad talvel edukalt lõunapoolsetel aknalaudadel, suvel aga valguse suurenendes peame need üleviima põhjapoolsetele akendele. Lehttaimedest on vähem valguse nõudlikud Aspidistra Elatior (Cast Iron Plant), Araucaria Excelsa (Norfolk Island Pine), Dieffenbachia Picta, Monstera Deliciosa, Sanseviera (Snake Plant), Promeliads, Peperomiad jt.

Vähese valguse juures lehttaimed kasvatavad väiksemaid lehti, alumised lehed muutuvad kollaseks ja varisevad. Üldiselt taimed muutuvad pikaks ja peeneks. Vähese valguse korral toimub taimede lehtedes väga väikene suhkru tootmine nn. photsynthesise protsess on piiratud. Tavaliselt 90% toas olevatest taimedest kannatab üliliigse kastmise all. Raske on öelda täpselt palju üks taim vett vajab.

Kastmise järele peab muld niiske olema aga mitte märg.

Enne järgmist kastmist olgu potis olev muld kuiv. Liiga tugeva kastmise ja vähe kastmise tunnused taimede juures on kahjuks samad. Lehed närbuvad, nende otsad muutuvad kollaseks ja need varisevad või isegi kogu taim hävib. Taimede vee tarvidus suureneb valguse ja temperatuuri suurenedes märtsist kuni oktoobrini, siis peab ka antavat vee kogust vastavalt suurendama. Kastmiseks kasutatav vesi olgu toa temperatuuriga ja vaba mürgistest ainetest (Fluorides).

Ka kasutatav väetise hulk oleneb valguse tugevusest. Tavalised toalillede mullasegud sisaldavad taimedele vajalikke toitaineid. Talvel ei esine toitainete puudust.

Märtsist kuni oktoobrini vajavad toalilled kindlasti kord kuus vees lahustuvat väetist nagu näiteks 20-20-20, seda pannakse pool kuni üks teelusikatäis ühe galloni vee kohta.

Liiga tugevalt väetades esinevad peaaegu samad tunnused kui tugeval kastmisel. Siis tuleks mullast pesta üleliiged soolad eriti tugeva kastmisega ja pärast seda lasta taime potimuld kuivada. Taimedel võivad putukate s.o. kahjurite kõrval esineda ka kloroos (Chlorosis) haiguseid. Viimast võivad tekitada üleliigne väetamine, keemiliste ainetega põletamine, madal toa temperatuur, madal õhuniiskus, kõdulestade (Mites) kahjustused jne. Regulaarselt taimede lehti lapiga pestes väldime lehetäide, kilptäide jt. kahjurite tekkimist. Kahjurite arvukal esinemisel peame pritsima paar kolm nädalat iga seitsme päeva järele toalilledele ettenähtud (indoor plant insect spray) tõrjeainete seguga.

E. Kuris

Toimetusele saadetud kirjandus

EESTI KIRIK nr. 1 — 1981. EELK häälekandja tänavuses esimeses numbris kirjutavad: R. Koolmeister „Uus elu kõrveteel", E. Kuusler „Kinnitage lõtvu käsi", R. Koolmeister „Eesti kogudus Riias", K. Raudsepp „Jeesuse käsk, mis hämmastas tarka meest", E. Kägi „Viktoria palveraamat", P.A. Tammaru „200 aastat pühapäevakooli", „Anna Haava viimne teekond" (15. III. 1957), E. Kägi „Ligimise ja enesearmastus", U. Plank „Aastavahetusel", „Aga muist kukkus hea maa peale ja kandis vilja . . .", R. Kiviranna „Apostliku usutunnistuse tõed meie hingele", K. Tammer „Ustavuse vajadus", Villu Jürjo ja Liili-Anne Parlo vaimulikke luuletusi.

VALGUS nr. 3 — 1981. Evangeelse kuukirja sisus Märt Vähi „Altar ja telk", H. M-a „Eenoki usuelu", A. Nurmila „Evangeeliumi pidu roomaaegsetes areenides Lõuna-Prantsusmaal", toimetaja „Väikene episood praegusest Hiinast", S.K. „Jumala suurus ja ilu", Õ.R. „Eitav vastus", E. Kiil „Nelipüha ärkamine Eestis", ja H. Ennis „Vaata Jeesusele!"

USURÄNDUR nr. 2 — 1981. Eesti Baptisti Maailmaliidu ajakirjas kirjutavad: T. Proos „Jutlustaja haud", O.T. „Sõna ristist", E. Toompuu „Tõeteri sõnasalvest: Risti au", A. Roos „Maa ja riik on Jumalast", E.R.T. „Issanda laud", lühemaid kirjutusi, vaimulikke luuletusi Kenneth Kaasiku, L. Sundja, V.P., Brigitta V ja M. Laaneoru loomingust, järelhüüdeid, sünnipäevakirjutusi, Toronto ja Vancouveri baptistikoguduste kroonikat. Misjonitöö rubriigis on öeldud, et maailmas on praegu 29.717.206 baptisti, kes kuuluvad 115 baptistiühendusesse ja kel on 116.678 kirikut. 1979. a. suurenes baptistide arv maailmas 120.677 liikme võrra. Kõige rohkem on baptiste Ameerika Ühendriikides, 25. 378. 187, teisel kohal on Inda 814.552 liikmega. Järgnevad Nõukogude Liit 545.000, Brasiilia 464.000 ja Birma 357.891 liikmega. Kõige suurem juurdekasv on nn. arengumaades. Ka on Iisraelis baptistide arv peagu kahekordistunud, tõustes 225-lt 402-le.

USK ja ELU nr. 2 — 1981. 35-ndat aastakäiku ilmuvas vabakoguduse vaimulikus ajakirjas kirjutavad E.S. „Mis ma pean tegema Jeesusega, keda hüütakse Kristuseks", E.T. „Kas Jumal või - ebajumalad?", S. Jones „Kannatus ja kristlane", B. Graham „Hoiduge põrgu eest!", K. E. „Ülestõusmine — mida see annab meile?", O. Smith „Mis on su eesmärk?", E.T. „Uuendus" ja mitmeid lühemaid kirjutusi ning nende vahel valik Ira V. vaimulikke luuletusi.

BALTIMORE EESTI ORGANISATSIOONIDE BÜLLETÄÄN nr. 158 — 1981. Sisus: Miia Ryan „ „Kalevipoja" sündmustik", Meeta Liiv „Seaduse eelnõu number H.R. 6150 on tähtis meile", T.E. „Elmar Epneri filmiõhtu, ESTO-80 ja muud põnevat", T.E. „Eesti Vabariigi 63. aastapäeva pühitseminе Baltimores", „Andkem jõudu eesti kirjandusele!", J.P. „Eesti Vabariigi aastapäeva tähistamine Washingtonis", lühiteateid ja informatsiooni ning nende vahel „Noorte Lehekülg". Informatsoonist ilmneb, et 12. aprillil korraldatakse Baltimore Eesti Majas „Kalevipoja päev".

Canada

Miks elate siin?

Võibolla sündisite Kanadas.
Võibolla mitte.

Kuid te elate siin kuna
teie ise või teie esivanemad
valisid oma elupaigaks Kanada
tundes Kanada riiki ja rahvast
ja mida see neile pakub.

Kanada on vabaduse ja
võimaluste maa, see on
riik ja rahvas, kes tervitab
ja austab kõiki rahvaid
vaatamata nende tõulisele, usulisele
ja kultuurilisele kuuluvusele.

Seepärast olemegi kanadalased.

Multiculturalism

Honourable Jim Fleming
Minister of State
Multiculturalism

L'honourable Jim Fleming
Ministre d'Etat
Multiculturalisme

Canadä

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7072

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 800
Tel. 862-7115
Toronto, Ont. M5J 2H7

Värskemad uudised loete „VABA EESTLASEST"

Toetasid EKN tegevust

Eestlaste Kesknõukogu Kanadas rahvuslikku tegevust toetasid oma majandusliku panusega novembris ja detsembris 1980. a. alljärgnevad kaasmaalased:

Henn Paabo, Karl ja Leili Paap, Juuljus Pahapill, R. Pahapill, J. Paidra, J. Paist, Elmar Pajo, Juhan ja Helmi Pajur, Artur Pakri, Taimo Pallandi, August Pallas, Linda Pallop, K. Palmer, Konstantin Palo, Gustav Paloots, E. Palu, Helen Parsons, Tamara Pedjasalu, Aleksander Peel, Leida Peepre, E. Pehme, Aino Pello, Adolf ja G. Perle, Helen Peterson, Kalju Pihl, M. Pihlak, E. Piiberand, Helme-Rutt Piir, Raimond Piirvee, Hildegard Pikkand, Ülo Pikkov, Ilse Pilvet, A. Pint, A. Pirnsalu, Imbi Plinte, Olaf Poltov, Ed. Poom, Valter Pormeister, Mary Prants, K. Priidik, A.F. Pruul, M. Pruul, Richard Pulk, Liis Purre, Alma Purres, Ida Puusepp, Alice Päri, Ilse Pärn, Tiiu Pärnsalu, Olga Pääbo, Edgar Püss.

Maret Raag, Robert Raag, Helmut Rae, Tarmo Rae, Osvald ja Leida Raidlo, Valdek Raiend, Ella Raik, A. Rajaste, W. Ramat, Benno Randalov, Alice Randla, K. Randlaid perekonnaga, Leida Randlepp, Aadu Randpalu, Arne Randsalu, Jaan Randsalu, Karl ja Helene Ranna, U. Ranne, Arved Rannik, Erich Rannu, Salme Raud, V. Raudjalg, Martha Raudsalu, K.H. ja Senta Raudsepp, Veronika Raudsepp, Leida Raudvee, August Reesalu, E. Reial, Jüri Reial, Ernst ja Salme Reima, Eduard Reinmaa, A. Reintamm, E. Reintee, Jakob Remmelg, R. Remmel, Alice Riisen, Ed. ja O. Riisna, Salme Riives, R. Ringsmann, Udo Riga, Oskar Ristmäe, R. Ritsing, Jaak Roand, Jüri ja Hermilde Roht, Johannes Roosimägi, Heino Rosenberg, Ene Runge, A. ja J. Rõika, Nilolai ja Gerda Rõuk, Helene Rähni, August Rätsep.

Alice Saage, J. Saak, August Ed. Saar, Edward Saar, Erik ja Ingrid Saar, Hans Saar, R. Saarits, Kaljo Saarna, Evi Saarnok, L. Saidla, T. Saidla, Enn ja Klaudia Salurand, Karl Salurand, Paul Sander, E. Sandre, Arvo A. Sauks, E. ja M. Seeba, Richard Sepa, H. Sepp abikaasaga, Johannes Sepp, K. Sepp, Juhan Siig, Helene Sild, Helmi Sillamaa, Toivo Sillaots, Pauline Sinberg-Snieckus, R. Sinisalu, Georg ja Helga Soans, R. Solom, Elmar ja Milde Solu, Aurelie Soo, Ilmar Soom, Ermi Soomet, V. Soomet, Jaan Soosaar, Albert ja Marie Soosaar, A. Soosalu, Jaan Soots, Tõnu Soovere, Urmas Suits, Richard Sukmit, Helene Sultson, August Sumberg, Agnes ja Lembit Susi, Linda Sutt, S. Suurmann, Johannes Säägi.

Karl Taagepera, Leonore E. Tabola, Alo Tael, Kaarel Tali, T. Talving, Elmar Tambek, Martin ja Linda Tamm, Aleks ja Maimu Tamme, V. Tammemägi, Anette Tammer, Ferdinand Tammer, Paul Tammeveski, Aarne ja Anne Tammisaar, E. Tammisto, E. Tammsaar, J. Tanner, Emilie Tapp, Alice Telmet, Jakob ja Frida Terts, A.E. Tibar, Arthur Tiido, M. Tiik, Osvald ja Erika Timmas, A. Tinits, August Tomband, Elisabet Toivonen, H. Toome, Inga ja Tarvo Toomes, Hugo Toppi, Leon Tretjakewitsch, V. Tretjakewitsch, Lydia Tuulit, Salme Tuvikene, Peeter Tõnisson, Jaan Täht.

Eduard Uduste, Albert Uustallo.

K. Vaher, Arvo Vahtra, H. Vaino, Marie Walden, A. Valdma, R. Valiste, Evald A. Wallaste, Walter ja Nadia Walter, Hartvig Vanaselja, Voldemar Vanaselja, Koit Vanema, Jakob Vares, Oskar ja Alma Vares, Ilmar Wark, Leida Varma, Ülo Vastopä, A. Veedler, Maria Veel, Voldemar Veelaid, A. Veelma, S. Veidenbaum, T. Vellend, Oskar Viia, William Viia, H. ja V. Viiding, Ed. Viigi, Kalle Viires, Arvel Viirlaid, Jaak Viljak, Alide Vilk, M. Wilo-Nirk, Herman Vilu, Karl Vilu, J. Vilumets, Nigol Virro, Erna Visman, Karl Voldt, Adar Woode, E. Voogjärg, Arveld Voogjärv, Emil Vuks, A. Wällik, Elmar Väärsi, Elmar Õiglane, A. Õunapuu, O. ja E. Õunapuu, B. Zeisig. Toetuste laekumine jätkub.

● Jaanuari algupoolel viibis prof. Felix Oinas Indiana Ülikoolist ühe nädala Minneapolises Hubert H. Humphrey Fondi lektorina. Ta korraldas rahvaluule seminari Macalesteri kolledzhis ja pidas kaks avalikku loengut rahvaluulest ning müitoloogiast — ühe Macalesteris ja teise Minneapolise Ülikoolis. Kuulajate hulgas oli ka kohalikke eestlasi.

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 17. märtsil 1981 — Tuesday, March 17, 1981

KIREV MAAILM

CENTRALIA, Penna — Ameerika Centralia väikelinna tänavate all olevas muistses kaevanduses on tulekahi kestnud juba 19 aastat. Linna elanikud olid hirmul, kui üks 12-aastane poiss pääses õnnekombel põlevasse kaevandusse kukkumisest oma vanaisa tagaõuel. Poiss uuris maapinnast tõusvat suitsuvinet, kui õu langes sisse, kiskudes poisi kaasa. Tal õnnestus siiski kinni haarata puujuurtest ja ta pääsis sugulase abil välja ning tagasi maapinnale. Kahe meetri sügavuses koopas mõõdeti hiljem 175 C kraadilist kuumust. 1880-ndail aastail mahajäetud antrasiidikaevandus linna all on põlenud kümmekond aastat, hoolimata et seda pidevalt kustutakse, kuid tuli liigub 10 ha suuruses piirkonnas edasi.

WASHINGTON — NASA teaduslik nõuandja, kes kardab, et inimkonda võiks tabada sama saatus kui dinosauruseid, soovitab, et USA valitsus kasutaks tuumarelvi maakera ohustavate asteroidide kõrvale juhtimiseks. Teadlased, keda peetakse maailma parimaiks sel alal, ütlevad, et vähemalt 800 asteroidi on maailmaruumis, mis võiksid hävitada suurema osa elust maakeral, kui nad kogemata kokku põrkaksid. Nad ütlevad, et sama asi juhtus 65 miljonit aastat tagasi, kui üks suur meteor põrkas kokku maakerega, tuues kaasa pimeduse tolmu ajastu. Üks osa elusolevusist, kaasaarvatud dinosaurused, hävisid täielikult.

BUDAPEST — Ungaris alustatakse viiepäevase töönädalaga käesoleva aasta juulikuu algusest ehk pool aastat varem kui oli kavatsetud. Tööjõuminister Ferenc Trethonia ütles, et viiepäevasele töönädalale minnakse alul suurtes tööstustes, kus tööaega võib lühendada toodangut vähendamata. Kõigis muudes tehastes ja nende kontoreis minnakse viiepäevasele nädalale üle 1982. aasta algusest ja kogu maal jõutakse üle minna aasta lõpuks. Praegu on Ungaris kuuepäevane 44-tunnine töönädal.

SÖUL — Lõuna-Koreas on 35 milj. inimest, kuid ainult 249 perekonnanime. Kõige levinumad nimed on Kim, Park ja Lee. Kiminimelisi isikuid on 21,9%, Lee-nimelisi 14,9% ja Parki nimelisi 8,5%. Kui pealinnas Söulis lähete büroode kõrghoonesse, siis all lifti juures on juhistest peagu võimatu leida, mis korrusel elab soovitud isik. Nimekiri kulgeb umbes järgnevalt: Kim & Lee 525, Lee & Kim 242, Kim & Park 178, Lee & Kim & Park 520, Kim & Kim 220 jne.

LONDON — Uudsed „shoppimiskärud" on katsetusel Inglismaa mõnes suuremas supermarketis. Kärud on nimelt isesõitvad — varustatud mootoriga ja nii võib sisseostude tegija mugavalt tiirutada ringi. Arijuhid on arvestanud, et kui ostja saab istudes kaupade vahel ringi sõita, siis ta ostab rohkem.

ALEXANDRIA — Naiste unenäod on muutunud vallatumaks, teatatakse Virginia ülikooli uurimisasutusest. Varematel andmetel 65—70% naiste unenägudest tiirles sõbrannade, koduse majapidamise ja oma mehe truuduse ning halbade kommete ümber. Nüüd tegeleb 70% naiste unenägudest seksuaalsete seikluste ümber. Nii vähemalt näitab uurimuste statistika.

WASHINGTON — Lahkumispeo Valges Majas korraldas ka Amy Carter. Sellal kui president abikaasaga viibis Camp Davidis, pidas Amy Valge Maja East Roomis rulluiskude peo omaealiste tütarlastega. East Room on üldtuntud galavastuvõttude saal, „kus on tantsinud kuningad ja kuningannad, presidendid ja peaministrid". Pärast Amy lahkumispidu ütles Reaganite sisedekoraator: „Nüüd ma tean, kuidas on tekkinud need kriimud East Roomi parkettpõrandale".

4. märtsil Ottawas Parlamendihoones toimunud Balti õhtust osavõtjaid. Vasakult: pr. Epner, Kanada kaevanduste minister soome päritoluga Judy Erola, Ellen Leivat, W. Pent ja aupeakonsul I. Heinsoo.

Ühiskonnakriitiline metsaülikool

Probleemid: Kodu-Eesti, Välis-Eesti, MÜ ja kultuuritarbimine

Kotkajärve Metsaülikool toimub eelseisval suvel väljaspool Kotkajärvet. Seda on juhtunud kord varemgi, kui kursust peeti Soomes Kuopio lähedal. Viimane mõjutas kaudselt Rootsi metsaülikooli — METROO — tekkimist. Tänavu-suvine kursus, mis on arvult viieteistkümnes, taotleb uuesti täpsustada metsaülikooli sihiasetust ja raskuspunkti. Poole inimgeneratsiooni jooksul on ühiskond muutunud.

Neljateistkümne aasta eest, kui metsaülikool tegevust alustas, oli ühiskondlik ja kultuuriline maailmapilt üsna erinev. Üliõpilasrahutused, „hipide" liikumine, muusikalised pop-ansamblid ja suund „tagasi loodusesse" iseloomustavad seda aega üldiselt. Kodu-Eestis valitses „sulaperioodile" järgnenud loominguline kõrgseis. Välis-Eestis, eriti Kanadas, üritasid äärmuslased juhtivat positsiooni ühiskonnas.

Kultuurivajadusest tekkinud metsaülikool sattus nagu rataste vahele,

Tuli vältida ideoloogilisi hooldajaid, kes avaldasid soovi MÜ „aitamiseks". Nüüd on see kõik ajalugu ja paljud osalised panevad pahaks, kui möödunud seikasid meenutatakse.

Metsaülikool kavatseb jatkata eesti ühiskonna ja kultuurihuvilise nooruse vaimset teenindamist. Milliseid sihtülesandeid peaks MÜ praegu ja tulevikus täitma meie ühiskonnas? Kellele peaks olema suunatud MÜ tegevuse pearõhk? Nende küsimuste vastamiseks on tarvis teha kokkuvõtteid, kuulata ülevaateid, analüüsida, arutleda, vaielda.

Tänavune MÜ on seminari taoline üritus ja mõeldud nendele, kes korduvalt on osa võtnud MÜ kursustest ning tunnevad huvi tuleviku kavandamisel kaasa rääkida.

Praeguste kavade kohaselt kestab MÜ nõupidamine neli täis päeva 26. juunist kuni 1. juulini. Osavõtjate maksimaalne arv on 50. Asukoht ei ole veel lõplikult otsustatud — läbirääkimised on suvituspansionidega Vermontis, USA ja Laurentiani mägedes. Asjahuvilised saavad täpse informatsiooni.

Töö intensiivsuse huvides on päevad jagatud temaatiliselt: 1. Kodu-Eesti, 2. Välis-Eesti, 3. metsaülikool ja 4. kultuuritarbimine. Hommikupoolik kuulub ettekannetele, loengutele, mõtete algatamisele ja ideede esitamisele. Õhtupoolikul tegutsevad töörühmad esitatu arutamisega kuni mingi sünteesi või koguni konkreetse ettepaneku saavutamiseni. Hilisõhtune pinge lahendamine toimub ettekannetega või loengutega, mis ei tarvitse olla seotud päevase tööga.

Ajutine asukoha muudatus (Kotkajärvelt mujale) on teostatud MÜ 4-päevase intensiivsuse ja erineva keskkonna huvides. Informatsioon: (416) 463-9065, MÜ, 45 Fulton Ave., Toronto, Ont. M4K 1X6.

Ottawa toetus Salvadori praegusele valitsusele

OTTAWA — Peaminister Pierre Trudeau mainis pärast kohtumist president Reaganiga, et Kanada valitsus annab oma toetuse Salvadori praegusele valitsusele ning et ta ei ole vastu Ühendriikide relvade saatmisele Salvadorile, kui mässu tõstnud marksistid saavad teistelt riikidelt välisabi.

Trudeau kinnitas Ottawas antud pressikonverentsil et praegune mõõdukas valitsus president Jose Napoleon Duarte juhtimisel annab võimaluse Salvadoris sobiva lahenduse leidmiseks.

Kanada kavatseb tulevikus anda oma toetuse Ühendriikidele, kes tahavad hoolitseda selle eest, et Salvadori juhtimine jääks mõõdukate ringkondade kätte.

Peaminister oli pettunud, et tal ei õnnetunud läbirääkimistel president Reaganiga lahendada Kanada ja Ühendriikide idaranniku kalapüügi tüli, mis võib võtta jällegi suuremad mõõtmed ning tekitada mõlema riigi vahele pineva vahekorra.

Kanada ja Ühendriigid oli idaranniku kalapüügi ja kalakaitse küsimustes juba varem kokku leppinud ja vastav kokkulepe oli saadetud USA senatile kinnitamiseks.

Senat viivitas Ühendriikide idaranniku kalurite mõjutusel lepingu ratifitseerimisega ning nüüd tõmbas Reagan selle senatist tagasi, lubades Kanada—Ühendriikide kalastamispiirkondade piiri küsimuse anda rahvusvahelise vahekohtu lahendada.

Montreali noorte kevadpidu

MONTREAL — Laupäeval, 11. aprillil algusega kell 7 õ. toimub Montrealis taani kiriku ruumis, 4020 Grant Boulevard, Montreali eesi noorte kevadpidu. Eeskavas on ettekandeid skautlikelt noortelt, külalisena Tamara Norheim oma tütarde Lisa ja Lindaga Torontost ja Montreali soome laste ettekanne. Pärast esinemisi kohvilaud.

Talipäev Lättemäel

MONTREAL — Kuigi Ontarios on varajane kevad juba lume ära viinud, on Montreali lähedal asuval eestlaste maa-alal Lättemäel veel lund ja 21. märtsil korraldavad Montreali skautlikud noored seal talipäeva. Tegevus algab kell 12 päeval, kavas on suusatamine, kelgutamine ja mitmesugustest talvelõbudest osa võtmine.

Quebecis valimised 13. aprillil

QUEBEC — Quebeci provintsi peaminister Rene Levesque saatis laiali parlamendi senise koosseisu ja kuulutas välja uued parlamendivalimised, mis toimuvad 13. aprillil. Quebeci separatistlik partei Parti Quebecois on Rene Levesque'i juhtimisel võimul olnud juba 4,5 aastat ning kaotanud poliitiliste vaatlejate arvates palju oma esialgsest populaarsusest. 11 kuud tagasi korraldas Levesque Kanadast lahkulöömise esimese sammuna rahvahääletuse Quebecist eriliste iseseisva riigi moodustamiseks Kanada üldraamistuses kuid Quebeci hääletajad lükkasid tema ettepaneku tagasi. Levesque suuremateks vastasteks eelolevatel valimistel on liberaalid Claude Ryani juhtimisel. Ryan taotleb Quebecile suuremate eriõiguste saavutamist kuid ta ei kavatse Quebeci lahutada Kanadast.

Vastuvõtt E. V. saatkonnas Londonis

LONDON (EH) — Eesti Vabariigi tegelikul aastapäeval, 24 veebruaril, toimus Londoni Eesti Saatkonnas traditsiooniline vastuvõtt kaasmaalastele, kutsutud inglise külalistele ja teistele rahvusgruppide juhtivatele esindajatele. Külalisi hulgas viibisid ka kaks eestlast Rootsist ja Rootsi Informatsiooni ja meedia konsult — Andres Larsson.

Ida- ja Kesk-Euroopa rahvustest olid kõik esindatud ning inglise poliitikutest torkas eriti silma endine parlamendiliige ja Foreign Affaris Circle'i direktor ja publitsist — major Geoffrey Stuart-Smith. Viimane on tuntud kõigile Euroopa Sidegrupi maade esindajatele, kui ustav võitluskaaslane ja suur sõber.

Saatkonna esinduslikku saali kogunenud rahva üldarvu võis hinnata paarisajale. Külalistele pakuti jooke ja maitsvaid suupisteid.

Saatkonna vastuvõtt võimaldas huvitavaid vestlusi ja sõprussidemete kinnitamist inglise tegelaste ja teiste rahvaste esindajate vahel, jättes kõigile paremaid muljeid.

Nalja

Aafrikauurija peab õhtuseltskonnas peagu terve ettekande orangutangidest. „Kui nendel on paarimisaeg," jutustab uurija, „siis nad peksavad esikäppadega vastu rinda ja karjuvad umbes nii . . ." Uurija laseb kuuldavale metsiku möirge.

Seepeale läheb uks lahti ja teisest toast tormab tema naine sisse:

„Kallim, kas sa kutsusid mind?"

★

Kihlatud paar külastab preestrit, et kokku leppida laulatuse üksikasjades. Preester teeb ettepaneku:

„Pühapäeval kell 4 p.l."

Noorpaar on sellega nõus. Siis aga sosistab pruut midagi peigmehele kõrva ja peigmees küsib preestrilt:

„See oleks nii, et . . . hm . . . meie oleme juba laupäeva õhtul koos. Kas see oleks patt, kui meie juba siis koos magaksime?"

„See ei oleks üldse mingi patt," ütleb preester. „Aga teie paganad ei maga ju . . ."

Rahvarohke virulaste kokkutulek

Näib et maakondlikud kokkutulekud muutuvad järjesti populaarsemaks. Möödunud pühapäevasel virulaste koosviibimisel jäid Tartu College'i ruumid üle 250-le külalisele kitsaks ja osa hilisemaid soovijaid ei saanudki oma kodumaakondlikule sündmusele kaasa elada. Külalisi oli ka kõrvallinnadest, New Yorgi virulaste poolt tõi tervitusi Aino Bennett.

Koosviibimise avas Juhan Laanes, tervitades külalisi ja seletas põhjusti, mis maakondliku organiseerimise on teinud oluliseks, kuna eeloleval suvel toimuvad II Killamängud. Ta andis lühiülevaate Virumaast, mis on praegu suletud piirkond, selle maapõue rikkusist, sest Virumaa olnuks praegu Eesti Alberta, kes dikteeriks Eesti valitsusele õlihinda, kuid Eestis maavarad kuulusid riigile. Praegu on õlitööstused Eestile nuhtluseks võõra tööjõu sissetoomisega ja N. Liidu rõõvmajandusega.

Edasi ta vaatles Virumaa kujunemist ida ja lääne tõmbetuultes, selle omapäraseid lokaalseid keelelisi erinevusi ja suhteid naaberriigi ja -maakondadega.

Ta märkis, et endisele Virumaa maavanemale Karl Erenurmele on saadetud kutse koosviibimisest osavõtmiseks, kuid kauguse tõttu vastas maavanem Stokholmist kirjaliku tervitusega. Ta soovitas, et virumaalased peaksid tihedat kontakti kodumaa rahvaga, mis annab jõudu inimestele sealses suletuses. Seal on suurt hävitustööd tehtud, aga pole suudetud murda eesti vaimu, mida noorte vabadusnõuded näidavad.

Sopran Elna Libe laulis kaks laulu esiettekandes. Esimeseks oma kadunud merekaptenist isa Julius Lahesaare sõnadele Ernst Saare poolt loodud laulu „Igatsev lein" ja teiseks Salme Ekbaumi sõnadele „Homse tuul" Meeta Pruuli poolt loodud laulu. Kohalolevale poetessile avaldati tänu.

Eesti Abistamiskomitee ja Eesti Maja tüsedamaid töömehi A. Sepa, Virumaa mees ja Paasvere vallavanem oli koosviibimisel kõnelejaks.

Ta ütles, et see on esmakordselt selline virumaalaste kokkutulek. Varem on Seedriorul toimunud suvepäevad 1973 ja 1977. Ta ütles humoristlikult, et kui maavanem ei saa kohale tulla, siis peab seda kohustust täitma vallavanem ja seletaski eesti vallavalitsemise kujundust, misjärel ta ütles, et täna oleme koos minemaks armsale Virumaale, lapsepõlve kodupaikadesse, kus ayate ukse ja vaatate sisse. Seda momenti kanname seni kaasas kuni elame siin ja süda kutsub tagasi.

Ta vaatles Virumaalt pärinevaid suurmehi, Fr. R. Kreutzwaldi, Eduard Vildet ja teisi kultuuritegelasi.

Aga märkis siis, et virulastel on nende „viru valge", mida teistel ei ole ja rakvere raibe, Venemaalt pärinev umbrohi.

Lõpuks ta märkis, et virulased ei organiseeru teistest eraldumiseks, vaid teistega koos töötamiseks, sest meil kõigil on üks eesti süda.

Virumaa tütar Linda Saarniit esitas oma kodumälestustest soojatundelise luuletuse, kus oli seotud kohanimesid neile iseloomustavate mälestustega ja sündmustega.

Killamängude komitee esimees J. Vihma tervitas virulasi Killamängude komitee nimel ja tõstis esile maakondlike pidude tekitatud elavat vastuvõttu inimeste hulgas kuna neil valitseb kodune tunne oma noorusmaale minekuga, mineviku mälestuste juures olekuga ja rõhutas, et 8. augustil oleksime kõik Killamängudel.

Noored Andres Tamm ja Erik Verder laulsid kaks laulu, A. Tamm samaaegselt suupilliga ja kitarril saates. Pärast loterii loosimisi laulsid nad veel kolm meeleolulaulu.

Viimaseks osaks oligi virulaste oma laulukoori esinemine, kes E. Purje juhatusel ja akordioni saatel laulis Elna Libe sõnadel olevat „Virumaa valssi".

Kuigi kavaline osa oli lõppenud, jäid osavõtjad, kes kaua polnud üksteist näinud, edasi vestlema. Vaike Purgasele, kes oli valmistanud külmlaua, anti tänutäheks lilli, misjärel ta lubas teinekord veelgi parema laua valmistada. Kohvikõrvaseid olid aga küpsetanud mitmed Virumaalt pärit perenaised. Joogid, ka kuulus „viru valge", olid kõikidele vabalt saadaval.

Samaaegselt toimus ka Tartu College'is Benita Vommi, ta tütre Maie ja poja Antsu ühine kunstinäitus. See ühelt poolt dekoreeris peoruumi, teiselt poolt näitas Virumaalt pärinenud kunstnike tööd. Ants Vomm oli valmis kohapeal karikatuuride valmistamiseks, mida ka rohkesti kasutati.

Aktiivne toimkond hoolitses igati õnnestunud koosviibimise eest, kus teadustaja osa täitis H. Halling.

Autode kontrollimise nädal

Kanada Safety Council korraldab 2. aprillist kuni 8. aprillini autode kontrollimise nädala, mis toimub „Care, Savings and Safety" hüüdlause all. Nädala kestel propageeritakse autode eest hoolitsemist ja nende kontrollimist. Korraldajad mainivad, et pikk talv on just lõppemas ja seetõttu vajavad autod kevadele vastu minnes täielikku ja põhjalikku ülevaatust ning esinevate puuduste ja vigade kõrvaldamist.

Wintario

12. märtsil toimunud Wintario loterii loosimisel langesid $100.000 võidud pileteile nr. 274996, $25.000 pileteile nr. 055997, nr. 323970, nr. 683817 ja nr. 763388. $1000 võitsid piletid numbritega 73133, $100 numbrid 1807, $10 numbrid 961 ja tasuta piletiraamatu numbrid 83.

5. märtsil peetud loosimisel langes $100.000 pileteile nr. 787721. $25.000 pileteile 762663, 611034, 637220 ja 826873, $1000 pileteile numbritega 32059, $100 numbreile 8267, $10 numbreile 886 ja tasuta piletiraamatu numbrid 79.

Sündmuste kalender

- **Reedel, 20., laupäeval, 21. ja pühapäeval, 22. märtsil Toronto Ülikooli juures EKS I Mütoloogiline Sümpoosion. (Vaata erikuulutus täpse kavaga).**
- **Laupäeval, 21. märtsil kell 2 p.l. Toronto Eesti Vabakoguduse kiriku ruumes, 562 Jones Ave. koguduse naisringi korraldusel pärastlõuna-kohvi pensionäridele.**
- **Laupäeval, 21. märtsil kell 7 õ. Eesti Majas T.E. Õngitsejate ja Jahimeeste Seltsi „Kalameeste kevadpidu".**
- **Pühapäeval, 22. märtsil kell 4 p.l. Royal Conservatory of Music saalis, 273 Bloor St. W. EKK Kontsertbüroo seeriakontsert.**
- **Esmaspäeval, 23. märtsil kell 8 õ. Tartu College'is Tartu Instituudi korraldusel prof. R. Taagepera loeng.**
- **Reedel, 27. ja laupäeval, 28. märtsil kell 8 õ. Toronto ülikooli MacMillan teatris Cosmopolitan Opera esitusel G. Verdi „Falstaff" Avo Kittaskiga peaosas.**
- **Laupäeval, 28. märtsil Toronto Eesti Aiandusklubi väljasõit Brady Garden Centre'isse Barrie's.**
- **Laupäeval, 28. märtsil kell 7 õ. Eesti Majas Toronto Eesti Seltsi kevadpidu.**
- **Pühapäeval, 29. märtsil kell 12 päeval Eesti Majas Eesti Invaliidetoetava Naisringi loterii ja käsitööde müük kohvilauaga.**
- **Pühapäeval, 29. märtsil kell 4 p.l. E.E.L.K. Lut. kog. Hamiltoni kirikus Kristuse kannatamisaja kontsert-jumalateenistus.**
- **Laupäeval, 4. aprillil kell 7 õ. Leaside High School'i aulas Eesti Rahvusteatri etendusel komööda „Tõrges tütar".**